

C PSLO27/41

H E T U V A D I

హేతువాది

Monthly Journal devoted to Science, Rationalism & Humanism

కవిరాజు త్రిపురనేని

125వ జయంతి, 59వ వర్ధంతి;

రాడికల్ హ్యూమనిస్ట్ సెంటర్, ఇంకొల్లు

20వ వార్షికోత్సవాల

ప్రత్యేక సంచిక

308

సంపుటి : 29

సంచిక : 6

ఫిబ్రవరి 2011

వెల : రు. 15/-

ప్రధాన సంపాదకులు : రావిపూడి వెంకటాద్రి

హేతువాది

సంపుటి : 29   సంచిక : 6

ఫిబ్రవరి, 2011

ప్రధాన సంపాదకులు :

రావిపూడి వెంకటాద్రి

☎ : 08594 - 233403

cell : 9989223042

E.mail :

Ravipudi2007@rediffmail.com

చందాలు, విరాళాలూ, వ్యాసాలు

పంపవలసిన చిరునామా :

మేడూరి సత్యనారాయణ

మేనేజింగ్ ఎడిటర్

C/o రాడికల్ హ్యూమనిస్ట్ సెంటర్

ఇంకొల్లు - 523 167, ప్రకాశం జిల్లా

ఫోన్ : 08594 - 244589

Cell : 98499 35117

Fax : 08594 - 244431

E.mail :

meduri_satyanarayana@yahoo.com

"Hetuvadi"

SBH Account No. 52177300267

జీవిత చందా రూ. 1,000/-

సాలూచందా రూ. 100/-

విడిప్రతి రూ. 10/-

ABROAD Subscription

Annual \$100, £ 75

Life \$1000, £ 750

ఇందులో....

ఎడిటోరియల్

కవిరాజు త్రిపురనేని

- రావిపూడి - 163

భావవిప్లవయోధుడు కవిరాజు త్రిపురనేని

- మేడూరి సత్యనారాయణ - 168

భావవిప్లవ వైతాళకుడు కవిరాజు త్రిపురనేని

- గుమ్మా వీరన్న - 176

పురుషాధిక్యతను ప్రశ్నించిన స్త్రీవాద కవిత్వం

- డా. విజయలక్ష్మి - 180

మానవవాదం - స్వేచ్ఛాసంకల్పం

- షేక్ బాబు - 188

యుటోపియాలు - నటోపియాలు

- రావిపూడి - 191

రాడికల్ హ్యూమనిస్ట్ సెంటర్, ఇంకొల్లు 20వ వార్షికోత్సవాలు
12, 13 ఫిబ్రవరి 2011 తేదీలలో ఇంకొల్లులో జరుగుతాయి.

- మేనేజింగ్ ఎడిటర్

ఎడిటోరియల్

కవిరాజు త్రిపురనేని

1929లో ఆంధ్రమహాసభవారు త్రిపురనేని రామస్వామిగారిని “కవిరాజు” బిరుదుతో సత్కరించేవాటికి ఆయన “కురుక్షేత్ర సంగ్రామం” (1911), “శంబుకవధ” (1919), అనే రూపకాలనూ, “సూతపురాణం” (1925-29) అనే 1900 పద్యాల కావ్యాన్నీ ప్రచురించారు. ఆ మూడు రచనలూ ఆంధ్రపండిత లోకంలో అప్పటికే తీవ్రసంచలనాన్ని సృష్టించాయి. అనంతరం రచించిన “ఖానీ” (1935) రూపకం “భగవద్గీత” (1940) అసంపూర్ణకావ్యం (410 పద్యాలు) తక్కువ సంచలనాన్ని సృష్టించలేదు. కవిరాజు కలంనుంచి జాలువారిన గీతాలు, శతకాలు, వివాహవిధికూడా సంచలనాత్మకాలే. ఆయన రేపిన సంచలనమంతా భావ విప్లవోద్దీపకమే. అందుకే, నావరకు నేను ఆయన్ని కవిగాకంటే, భావవిప్లవస్ఫూర్తి దాయకుడుగా గుర్తిస్తాను, గౌరవిస్తాను.

ఐతే, ఏమిటి ఈ కవిరాజు రేపిన భావసంచలనం? ఏ భావజాలానికి, ఏ సామాజిక నేపథ్యంలో ఆయన ప్రతిస్పందించడో పరిశీలిస్తే కాని, ఆ ప్రశ్నకు మనకు సమాధానం దొరకదు.

రామాయణ భారత భాగవతాదుల వంటి కథాకావ్యాలు ఇతర ప్రపంచ భాషల్లోనూ, దేశాల్లోనూ వున్నాయి. కాని, అవి వినోదకథలస్థాయిని, జానపద గాథల స్థాయిని దాటి మన దేశంలోలాగా మతస్థాయిని అందుకోలేదు. అందలి పాత్రలు గుళ్ళు గోపురాలు కట్టించుకోలేదు. కులవ్యవస్థ వంటి తుచ్చసామాజిక వ్యవస్థకు పడిగాపులు కాయలేదు. మంత్ర తంత్రాల్నీ, క్షుద్ర విద్యల్నీ, మూఢనమ్మకాల్నీ అవి పురికొల్పలేదు. వారి కథాకావ్యాలు వినోదకాలూ, పఠనీయాలే కాని, మన కావ్యాలలాగా పూజనీయాలూ, ఆరాధ్యాలూ కాలేదు. సామాజిక జీవనాన్ని అవి కలుషితం చేయలేదు.

మన రామాయణ భారత భాగవతాదులది ప్రత్యేక బాణీ. అవి మనుషుల్ని పందలుగా మార్చాయి. సామాజిక అన్యాయాల్ని ప్రశ్నించే హక్కేకాక, శక్తికూడా లేకుండ చేశాయి. తెలుగుదేశంలో కవిరాజు త్రిపురనేని రామస్వామి కలం చేపట్టినదాక (ఒక్క వేమన తప్ప) మన రామాయణ భారత భాగవతాది పురాణ కథల్ని ప్రశ్నించినవారు లేరు. వాటిపై ఎవ్వరికీ ప్రశ్నలు రాలేదా? వచ్చినా ప్రశ్నించే సాహసం చేయలేకపోయారా? ఈ ప్రశ్నలకు సమాధానం వెదకాలి.

రామాయణ కథలో శూద్రశంబుకుడు తపస్సు చేయడం (ఈనాడు హిందూమత మనబడుతున్న) బ్రాహ్మణమత ధర్మశాస్త్రానికి విరుద్ధం. అందువల్ల రాముడు శంబుకుడి తల నరికివేయడం రాజధర్మమైంది. రాముడు దేవుడైనాడు. అందులోని అమానుషత్వం

ధర్మమైంది. కుల విద్వేషం మానవత అయింది. ఆ గుట్టును బయటపెట్టి ప్రశ్నించిన వారిది కులతత్వమైంది! వందలాది రామాయణాలు, వేలాది రామాయణ కథాకావ్యాలు వ్రాసిన వారికెవ్వరికీ అందులోని సామాజిక అన్యాయం తలకెక్కలేదా! ఆ అన్యాయాన్ని చలన చిత్రాల్లో ప్రదర్శించగల ధీరులున్నారా? కవిరాజుకుతప్ప, మరెవ్వరికి ఆ కోవ కన్నట్టలేదు.

మహాభారత కథలోని పాండవులు బ్రాహ్మణ వేషధారులే కాక, బ్రాహ్మణ భక్తులూ, బ్రాహ్మణ మతపోషకులూ కూడ. అందుకే ఆనాటి బ్రాహ్మణ్యం వారి విజయాన్ని ఆహ్వానించి కీర్తించి దీవించారు. దాన్ని నిరసించిన చార్వాకుడు బ్రాహ్మడే అయినా, అతను దుర్యోధన సఖుడూ, బ్రాహ్మణమత వ్యతిరేకి కావడంవల్ల, అతన్ని బ్రాహ్మలు హత్యచేశారు. దుర్యోధనుణ్ణి దుష్టుడుగా చిత్రించారు. కర్ణాదుల కథలు ఆధారంగా వర్ణవ్యత్యాసాన్ని నిలదొక్కారు. అసలు తెలుగు భారత రచనే సనాతన ధర్మ ప్రచారం కోసం జరిగిందనేది రహస్యంకాదు. దాన్ని ప్రశ్నించడం మాత్రమే రెట్టమతమైంది.

వేదాలు మొదలు పురాణాల వరకు వెలువడిన వైదిక సాహిత్యమంతా కులదొంతరల్ని సమర్థించడానికి రచించబడిందే. అన్ని కులాల ధర్మాలూ బ్రాహ్మణమతమే. అందువల్ల బ్రాహ్మణ మతాన్ని వ్యతిరేకించక పోవడమంటే కులధర్మాన్ని సమర్థించడమే. భారతీయ సంస్కృతి గురించి రొమ్ములు గుడ్డుకొనే వారు ఈ బ్రాహ్మణ మతస్థానాన్ని ఎక్కడ ఇముడుస్తారో చెప్పాలి. సెక్యులర్ ఇండియా ప్రభువులు శంకర పీఠాలచుట్టూ ప్రదక్షిణలు చేయడంలోని సంస్కృతి ఏమిటో చెప్పాలి. ఈ డిమాండ్లు చేయలేని వారే బ్రాహ్మణాధిక్యతను, పురాణకథల ఔచిత్యాన్ని ప్రశ్నించి వారి చరిత్రలకూ, జీవితాలకూ కులతత్వాన్ని ఆపాదిస్తున్నారు. ఆ వైఖరి కులతత్వ ప్రేరణకు పరోక్షమార్గమని అర్థంచేసుకోలేకపోతున్నారు.

కవిరాజు త్రిపురనేని రచనల్లోని పాత్రలు కులతత్వ నిరోధకాలే కాని, ప్రోత్సాహకాలుగావు. వాటిలోని ఏ పాత్రద్వారానూ ఆయన కులధర్మాలను పోషించలేదు. కులధర్మాలపేరుతో అణగద్రొక్కబడినవారు తిరుగుబాటు చేయడం కులతత్వంకాదు. భావదాస్య శృంఖలాలను ఛేదించడంలో అగ్రగాములుగా నిల్చిన వారిని కులతత్వవాదులుగా చిత్రించడమే కులతత్వం. దాని నేపథ్యంలో అనేక ఈర్ష్యాద్వేషాలుండే అవకాశాన్ని కాదనలేము.

అన్యాయాన్ని, అవినీతిని ఎదుర్కొనే మానవతా దృక్పథం కవిరాజుకు విద్యార్థి దశలోనే అలవడింది. అందుకే ఆయన తొలినుంచి తుదిదాకా రామాయణ, భారత, భాగవతాది పురాణాల మీదనే తన రచనాస్థానాలు వదిలాడు. రామాయణాదులే బ్రాహ్మణమత ధర్మ సంస్థాపనకూ, రక్షణకూ, కులవ్యవస్థను నిలదొక్కడానికీ కృషిచేసాయి. అయినా, కవిరాజుకు పూర్వం వాటిజోలికి పోయిన సాహితీవేత్తలు, సంస్కర్తలు, విప్లవకారులు తెలుగుదేశంలో ఏరీ?

గురజాడ, కందుకూరి వంటి సాహితీవేత్తలు, సంస్కర్తలు కానీ వారికి ముందటివారుకానీ ఆ సాహసం చేయలేకపోయారు. అంతకు ముందటి మత శాఖలు ఒకదానిపై ఒకటి కత్తులు దూసుకున్నా, బ్రాహ్మణ మత మూలాలను ప్రశ్నించినవారు లేరు. ఆ స్థితిలో తెలుగుదేశ చరిత్రలోనే బ్రాహ్మణమతాన్ని కూకటివేళ్ళతో పెళ్ళగించటానికి తొలిసారిగా కలం పట్టిన ధీరుడు కవిరాజు త్రిపురనేని. ఆ అపూర్వమైన, అనన్యమైన కృషినే ఆయన జీవితాంతందాకా దీక్షతో కొనసాగించాడు. కేవలం హిందూ ఆచారాల కొమ్మలూ, రెమ్మలూ త్రుంచుతూ ఆయన కూర్చోలేదు. పురాణకథల కుదుళ్ళనే ఆయన పెకలించాడు. ఆ పురాణాల గబ్బును సినిమాల్లో, టీవీల్లో, రేడియోల్లో భారతీయ సంస్కృతిగా దర్శించే వారికీ, ప్రదర్శించేవారికీ భావ విప్లవ ధోరణి అంతుపట్టదు.

కవిరాజులోని భావ పరిణామాన్ని, వికాసాన్ని అర్థంచేసుకున్న వారికి ఆయన వాదంలోని ఏ దశా వెగటు పుట్టించదు. 1915-30 మధ్య ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో బ్రాహ్మణేతరోద్యమం ఉద్రూతలూగింది. 1924లో తెనాలి తాలూకా కొల్లూరులో పుష్పగిరి శంకరపీఠంవారికి, బ్రాహ్మణేతరోద్యమ కారులకూ నుద్వ జరిగిన వివాద సభకు కవిరాజు అధ్యక్షులు కూడా.

కవిరాజు మరణానంతరం “సూతాశ్రమ గీతాలు” అనే పేరుతో సంకలనం చేయబడిన గీతాల్లో ఆయన కుర్రతనంలో వ్రాసిన “నాడు-నేడు” అనే గీతంలో “కమ్మతనం” దొర్లింది. అలాంటివాటిని అడ్డుపెట్టుకొని కవిరాజు కృషి మీద బురదచల్లబూనడం భావవిప్లవానికే అపచారం. ఆయన తన రచనల్లో సమర్థించిన కౌరవులదే కులం? శంబుకుడిది ఏ కులం? వేనుడుది ఏ కులం? బ్రహ్మనాయుడిది ఏ కులం ?

‘ఖూనీ’, ‘భగవద్గీత’ కవిరాజు పరిణత రచనలు. ‘సూతపురాణం’ పాత పురాణాలన్నిటికీ గోరీ కట్టగా, ‘ఖూనీ’ కవిరాజును రాజీలేని నాస్తికుడిగా బయట పెట్టింది, ‘ఖూనీ’లో కవిరాజు చార్వాకాన్నే నెత్తికెత్తుకొన్నాడు. ‘భగవద్గీత’ లోనూ అది కొనసాగి మానవవాద దిశకు మరలింది. దాన్ని అర్థం చేసుకోవడంలో కావ్యమర్యాదను పాటించడం ఎంతైనా అవసరం.

56 ఏండ్లకే ఆయన కాలధర్మం చెందకపోతే, ఇంకా ఏ మేరకు ఆయన పరిణామం చెందేవాడో, మరెన్ని పరిణత రచనలు చేసేవాడో! సాగినంతవరకు ‘కురుక్షేత్రం’ నుంచి పల్నాటి ‘భగవద్గీత’ దాకా ఆయనది ఒకటే మార్గం. అదే మనం గుర్తించి గమనించాలి.

ఆర్యులు దన్యుల్ని ఓడించి సామాజిక ఆధిపత్యానికీ, బ్రాహ్మణ మత స్థాపనకూ ఉద్యమించిన ఫలితంగా ద్విజేతర వర్గాలు బానిసల స్థాయికి దిగద్రొక్కబడ్డారనీ అంతకు

ముందు ద్రావిడుల్లో తెగలున్నా, ఆర్యులు స్థాపించిన కుల వ్యవస్థలోని తారతమ్యాలవంటివి వారి జనాలమధ్య లేవనీ కవిరాజు అభిప్రాయం. దాని ప్రభావం ఆయన “జాతి” గీతాల్లో కనిపిస్తుంది. రాష్ట్రగానం మీద ఆయన గేయాలు ఆ తరగతికి చెందినవే. దాని నేపథ్యం అనాటి జాతీయ, రాష్ట్రీయ రాజకీయరంగమే.

స్వరాజ్యం రాకపూర్వం దక్షిణాదిన 1916-17లో రాజకీయంగా బయలుదేరిన జస్టిస్ పార్టీ బ్రాహ్మణేతరోద్యమాన్ని దరిజేర్చుకొన్నది. అది ప్రగతి వ్యతిరేక పార్టీగా పేరుపొందడానికి అందులోని జమీందారుల ఉనికి కంటే, దక్షిణాది కాంగ్రెసు బ్రాహ్మణ, స్వరాజ్యవాదుల వ్యతిరేక ప్రచారోద్దేశ ముఖ్యకారణం. (ఇప్పుడు దాదాపు అన్ని రాజకీయపార్టీల్లోనూ బహు కోటీశ్వరులున్నారు.) అప్పటికి ఈ దేశంలో కమ్యూనిస్టు వాసనలు లేవు. భారత కమ్యూనిస్టుపార్టీ ఈ దేశంలో 1925లో పుట్టినా, 1937లో జస్టిస్ పార్టీ రాజకీయరంగం నుంచి వైదొలగిన తర్వాతనే కమ్యూనిస్టులు తిన్నగా తలెత్తడం ప్రారంభించారు. రష్యా వారి బ్రిటిష్ వ్యతిరేక వారసత్వాన్ని పుణికిపుచ్చుకొన్న కమ్యూనిస్టులు జస్టిస్ పార్టీ వారి సాంఘికోద్యమానికి సైతం ప్రగతి వ్యతిరేక రంగు పులిమారు. కవిరాజుగారి వంటివారు కాంగ్రెసువారి బ్రాహ్మణమత వారసత్వాన్ని కానీ, జస్టిస్ పార్టీవారి ప్యూడల్ రాజకీయాన్ని కానీ, జీర్ణంచేసుకోలేకపోయారు. అందుకే స్వరాజ్యం రాక పూర్వం వున్న పరిస్థితుల్లో కవిరాజు ఉద్యమం కేవలం సాహిత్యస్థాయికే పరిమితమైపోయింది. ఆయన పరిమితుల్ని మనం అర్థం చేసుకోగలం కాని, రాజకీయాల దుమారంలో పడి కొట్టుకుపోయిన మిగతావారు ఏమి వూడబొడుస్తున్నదీ మనం చూస్తూనేవున్నాం.

ఉత్తరాదిన జస్టిస్ పార్టీ వంటిది అవతరించలేకపోవటం, అందుకు పరిస్థితులనుకూలించక పోవడం ఈ దేశ దౌర్భాగ్యం. అందువల్లనే అక్కడ నానాటికి హిందూ మతోన్మాదం వెర్రితలలు వేస్తున్నది. ఫలితంగా అక్కడి కొన్ని రాజకీయ పార్టీలు ఈనాడు బ్రాహ్మణేతరోద్యమం కోసం అర్రులు చాస్తున్నాయి. ఈనాడు అది సఫలంకాకపోయినా, రేపటి అవసరంగా అది మిగిలే వుంటుంది. అందుకేనేమో, ఉత్తరప్రదేశ్ లో కవిరాజుగారి “శంబుకవధ”, “ఘానీ” వంటి గ్రంథాల హిందీ అనువాదాలు ఇటీవలే వెలిశాయి.

వేలాది సంవత్సరాలనాటి ప్రాకృత, సంస్కృత మంత్రాలతో వివాహాది క్రతువులు జరిపించుకొనే భావ దౌర్భాగ్య స్థితికి ఈనాటి “నవనాగరికులు” సిగ్గుపడడంలేదు. వివాహాలు చట్టబద్ధత కావడంకోసం అవశ్యకమైన విధానాన్ని కవిరాజు త్రిపురనేని తెలుగుభాషలో తొలిసారిగా 1928లో రచించాడు. దాన్ని అనుసరించి పెండ్లిండ్లు చేసుకొనే తెలుగువారు ఈనాటికీ లక్షకు ఒక్కరుకూడా లేరు. మన భావాల స్థాయికి అది తార్కాణం. కవిరాజు

వివాహ విధి రచించేనాటికి కమ్యూనిస్టులు సైతం పురిటిపొత్తిగుడ్డలో వున్నారు. దాన్ని స్వకుల పౌరాహిత్యంగా, కులతత్వ ప్రతిపాదకంగా వర్ణించడమే ఒకనాటి కొందరిదృష్టిలో కమ్యూనిజమైంది. ఆ తర్వాత కమ్యూనిస్టులు నిర్వహిస్తూవచ్చి, చాలిపోయి మానుకున్న దండల పెళ్ళిళ్ళు ఏ తరగతికి చెందినవో, వాటికి స్పూర్తి ఎవరినుంచి లభించిందో అది బ్రాహ్మణేతర తత్వమో, కులతత్వమో, బ్రహ్మద్వేష ఫలితమో-అవుతుందో కాదో వారే వివరించాలి. ఫలానా కులంవాడు మంత్రాలు చదివితే తప్ప పెండ్లి కాదనుకోవడం కులతత్వం కాదనీ, మరోకులంవాడు మంత్రాలు లేకుండా తెలుగులో వధూవరుల వాగ్దానాలతో పెండ్లి ముగించడం కులతత్వమనీ, విప్లవాభిమానులూ, సంస్కరణాభిలాషులూ ఎలా అనుకుంటున్నారో విచిత్రంగా వుంది.

కవిరాజుగారి నాటి కవితా ప్రక్రియలోని భావ ప్రకటనారీతులు కవిరాజు కవిత్వంలోనూ దొర్లాయి. కవిత్వంలో అలా దొర్లక తప్పదని “శంబుకవధ”కు వ్రాసుకొన్న పీఠికలో కవిరాజే చెప్పుకొన్నాడు. ఆనాడు ప్రాచుర్యంలో వున్న కావ్య ప్రక్రియనే ఆయన అనుసరించాడు. వ్యావహారిక భాషలో, వచనంలో తానిక రచనలు చేస్తానని సంగంజాగర్లమూడి సభలో బహిరంగంగా ప్రకటించిన వారం పది రోజుల్లోగానే ఆయన కాలధర్మం చెందాడు. (కవిరాజు త్రిపురనేని జననం ది. 15-1-1887, మరణం ది. 16-1-1943.)

నాటకాల్లో కాని, నవలల్లోకాని, కావ్యాల్లోకాని, కథల్లోకాని పాత్రలచేత పలికించే మాటల్లోని భావాలన్నిటినీ రచయితకు అంటగట్టడానికి వీలులేదు. అవి, ఆయా ప్రక్రియల మర్యాదలు అయినా రచనల్ని మొత్తంగా చూస్తే, రచయిత హృదయం ఇట్టే తెలిసిపోతుంది.

కవిరాజు త్రిపురనేని తన గ్రంథాలకు సుదీర్ఘాలైన పీఠికలు వ్రాసుకున్నారు. ఆ పీఠికలే ఆయన హృదయానికి దర్పణాలు, ఆ పీఠికలే కవిరాజు హృదయాన్ని కుండబ్రద్దలు కొట్టినట్లు చెప్పాయి. వాటిలో కవితా మర్యాదలులేవు. అవి సరళ గ్రాంథికంలోనే వున్నాయి.

కవిరాజుకు కవిత్వం సాధనమే కాని లక్ష్యంకాదు. ఆయన లక్ష్యం భావ విప్లవం ఆయన కవిత నినాదకవితకాదు, భావకవితరాదు, అది భావవిప్లవ కవిత, అది విషయ ప్రపూర్ణం విషయ బోధకం.

సూతపురాణంలోని ఇష్టానిష్ట దేవతాస్తుతి, బోధలు, మొత్తుకోళ్ళు తెలుగు కావ్య ప్రక్రియలో అపూర్వమైనవి. అవి ఆయన శాశ్వత స్మృతికి చెరగనిముద్రలు. అక్కడే కవిరాజులోని నాస్తికుడు బయటపడ్డాడు. ఖానీలో వికసించాడు. గీతలో మానవవాదిగా తేలాడు.

భావవిప్లవయోధుడు కవిరాజు త్రిపురనేని

- మేడూరి సత్యనారాయణ

వేదాలు, భారతం, రామాయణం, భగవద్గీతల్లాంటి హైందవ మతగ్రంథాలను విమర్శనాత్మక దృక్పథంతో అధ్యయనంచేసి నిగ్గుతేల్చేందుకు తూర్పారపట్టి, ధర్మంపేరుతో, నీతిపేరుతో, న్యాయంపేరుతో ఆయా గ్రంథరచయితలు వైదిక మతవ్యాప్తికోసం, ఇతర మత సంస్కృతులను అణగద్రొక్కడంకోసం తమ గ్రంథాలను ఎక్కుపెట్టారని తొలిసారిగా వాటిపై బాణం ఎక్కుపెట్టినవాడు కవిరాజు త్రిపురనేని రామస్వామి. పద్యరూపకాలుగా నాటకాలు, సూతపురాణం, గేయాలు, శతకాల ద్వారా వాటి మూలాలు కూల్చివేసిన కవిరాజు త్రిపురనేని హేతువాద మానవవాద భావవిప్లవోద్యమానికి తాత్విక నేపథ్యాన్ని సృష్టించాడు. ఆయన ప్రభావంతో ఎందరో భావవిప్లవోద్యమకారులు ఆయన సూచించిన భావవిప్లవ మార్గాన్ని అనుసరించారు. తెలుగువారు ఈనాడు ఆ మతగ్రంథాలను హాస్యభరితంగా విమర్శించే స్థాయికి ఎదిగారంటే త్రిపురనేని చేపట్టిన భావవిప్లవ కర్తవ్య ప్రాముఖ్యతను మనం గుర్తించి అనుసరించాలి.

త్రిపురనేని రామస్వామి కృష్ణాజిల్లా అంగలూరు గ్రామంలో 1887 సం॥ జనవరి 15వ తేదీన త్రిపురనేని చలమయ్య, రామమాంబ దంపతులకు జన్మించారు. కవిరాజు సోదరులు పండితులు. పెద్దసోదరుడు గోపాలకృష్ణయ్య కవిత్వ మల్లడంలో నేర్పరి. రెండవ సోదరుడు నరసయ్య గురుకులవాసం చేసి సంస్కృతాంధ్ర భాషల్లో పాండిత్యం గడించారు. మూడవ సోదరుడు శ్రీరాములు సునిశిత వ్యవహర్త. తదుపరి సోదరుడు సుబ్రహ్మణ్యం “శాలివాహన విజయం” అనే నాటకాన్ని రచించారు. రామస్వామి ఐదవవాడు.

1895 జులై 15న అక్షరాభ్యాసం మంగయ్య పంతులుగారి వీధిబడిలో జరిగింది. బాల్యమంతా అంగలూరు, గుడివాడల్లో గడచిపోయింది. 1905 సం॥లో బందరు హిందూ హైస్కూలు నాల్గవ ఫోరంలో చేరాడు. ఒకపక్క చదువు, మరొకవైపు ఫుట్ బాల్ ఆటల్లో రాణించాడు. “నీవు, శూద్రుడవు, సంస్కృతం అభ్యసించకూడదు” అని పలువురితో తిరస్కరించబడిన రామస్వామి ఆసూరి కాంతయ్య జిల్లా రిజిస్ట్రారుగా పనిచేస్తున్న సమయంలో వారి దగ్గర సంస్కృత కావ్యాధ్యయనం చేశారు. చెళ్ళపిళ్ళ వేంకటశాస్త్రిగారి శిష్యురీకంలో తన కవితారచన ప్రారంభించాడు.

రామస్వామి ఒకరోజు మొఖం పుల్లలకోసం ఊరి వెలుపల వున్న వేపచెట్టు దగ్గరకు పోయినప్పుడు అక్కడ ఇనుపమేకులూ, వెంట్రుకలూ కన్పించాయి. క్షుద్రదేవతలను

తృప్తిపరచడం కోసం వాటిని చెట్టుకు కట్టినప్పటికీ చెట్టు కింద ఉన్న రాగిడబ్బులూ, నిమ్మకాయలూ, వేపబెత్తమూ ఉన్నాయి. రామస్వామి మొఖం పుల్ల విరుచుకుని, రాగిడబ్బులూ, బెత్తం తీసుకుని ఇంటికి రాగా చుట్టుపక్కల పెద్ద అలజడి రేగింది. బాల్యంనుండే మూఢనమ్మకాలను వ్యతిరేకించిన కవిరాజు జీవిత ప్రారంభంలో జరిగిన ఘటన ఇది.

1898వ సం॥ చౌటపల్లి గ్రామ అట్లూరి అమరయ్య, నాగమ్మ దంపతుల పుత్రిక నాగమాంబను వివాహమాడారు. 1910లో మెట్రిక్ పరీక్ష పాసై ఎఫ్.ఏ. చదవడానికి నోబుల్ కాలేజీలో చేరాడు. ఆనాడు ఆ కాలేజీలో బ్రాహ్మాలకు, బ్రాహ్మణేతరులకు వేరువేరు హాస్టళ్ళు వుండేవి. చెళ్ళపిళ్ళ వారి శిష్యురికం ఇక్కడే. ఒక ప్రక్క కవిత్వం, మరొకప్రక్క ఆటలు, ఇంకొకవైపు అవధానాలతో రామస్వామికి తీరిక వుండేదికాదు. అందువల్ల ఎఫ్.ఏ.లో ఉత్తీర్ణత సాధించలేక న్యాయ విద్యను అభ్యసించడానికి బొంబాయి వెళ్ళి తిరిగివచ్చారు. 1913 ప్రాంతంలో తిరుపతి వెంకటకవులు, కొప్పరపు కవుల అవధాన వివాదాల మధ్య రామస్వామి తలమునకలయ్యాడు.

1906-10 సం॥ల మధ్య రామస్వామి “కారెంపూడి కదనం”, “కొండవీటి పతనం” “రాణాప్రతాప్” పద్య నాటకాలను రచించాడు. అవి అముద్రితాలైనప్పటికీ దృశ్యకావ్యాలుగా ప్రచారమైనాయి. ‘రాణాప్రతాప్’ నాటకాన్ని బ్రిటీషు ప్రభుత్వం నిషేధించింది. 1912లో ‘కురుక్షేత్ర సంగ్రామం’ నాటకాన్ని రచించి పాండవుల దాయభాగ అర్హతను ప్రశ్నించాడు. అగ్రజుడైన ధృతరాష్ట్రుడికే రాజ్యాధికారం కాన అతని సంతానమైన కౌరవులకే రాజ్యార్హత ఉందన్నాడు. విశ్వనాథ సత్యనారాయణ, కొడాలి అంజనేయులు లాంటి పాండవ పక్షపాతులు రామస్వామి అభిప్రాయాలపై దండెత్తారు.

ఎఫ్.ఏ. పూర్తిచేసిన అనంతరం బారిష్టరు చదవడానికి 18, సెప్టెంబరు 1914న రామస్వామి ఇంగ్లాండులోని డబ్లిన్ కు ప్రయాణమై 15 అక్టోబరు 1914 నాటికి లండన్ కు చేరారు. తెల్లవాళ్ళు విశ్వసించని 13వ నంబరు గదిలో బసచేసి 23 నవంబరు 1914 నాటికి డబ్లిన్ చేరారు.

ఇంగ్లాండులో వుండగానే ముట్నూరు కృష్ణారావు గారి ‘కృష్ణా’ పత్రికకు వ్యాసాలు పంపుతుండేవారు. అక్కడనుండే దేవుడు, దేవ్యాలు లేవని, అగ్రజాతికి ప్రత్యేక హక్కులు ఉండరాదనీ ఉత్తరాలు రాశాడు. ఒక పాశ్చాత్య వనిత రామస్వామి వేషాన్ని చూసి రోమ్ లో వున్నపుడు రోమ్ న్లాగా వుండాలికాని ఈ తలపాగ, పంచెకట్టు ఏమిటని ప్రశ్నించినపుడు, మీవారు బారతదేశంలో వున్నపుడు భారతీయుల్లా తలపాగ, ధోవతలు ధరించరెందుకని ఎదురు ప్రశ్నించాడు. ఆయన హేతుత్వం పటిమకు ఇది ఒక చక్కటి నిదర్శనం.

1917 నవంబరు 11వ తేదీన స్వదేశాగమనం అనంతరం 1918లో బందరులో న్యాయవాద వృత్తిని ప్రారంభించాడు. న్యాయవాద వృత్తిని స్వీకరించిన రామస్వామి న్యాయంవైపు నిలబడి సంఘసేవ, సారస్వతసేవ, బ్రాహ్మణేతర ఉద్యమాలు ప్రారంభించాడు. ఈ క్రమంలో ఆయన ఉపన్యాసాలనిండా పురాణాలను నమ్మరాదనీ, దేవుడులేడనీ, భావబానిసత్వం వీడాలనీ చెప్పేవారు. కవిరాజు సంప్రదాయంమీద తిరుగుబాటు చేసి మత గ్రంథాల ప్రమాణాన్ని తిరస్కరించాడు. అంతకు ముందెవ్వరూ చేయని భావవిప్లవ కృషిని చేయడమే రామస్వామి విశిష్టత.

1914-17 సం॥ల మధ్య 'శంబుక వధ' నాటకాన్ని రచించాడు. శంబుకవధ నాటకం తొలి ప్రదర్శన అయిన 17 సం॥ల తర్వాత ముద్రిత గ్రంథం రెండవ కూర్పులోని తొలిపలుకుల్లో శంబుకవధను నారదడు ప్రేరేపించినప్పటికీ కులగురువు వసిష్ఠుడు రాముడిని వారించలేదని ప్రకటించాడు. ఆర్యులలో నరమేధం ఆచారంగా వుండేదనీ, తమ వైదిక మత వ్యతిరేక శైవభక్తులను రాక్షసులుగా వారు చిత్రించారనీ, ఉత్తర కురుభూములనుండి హిమాలయ ముఖ ద్వారాల ద్వారా హిందూదేశంలోకి ప్రవేశించి సింధూ, గంగా మైదానాలను ఆక్రమించి ద్రావిడులపై యుద్ధాలు చేశారనీ, ఈ యుద్ధాలనే పురాణాలు దేవదానవ యుద్ధాలుగా వర్ణించాయనీ, అగస్త్యుడు వింధ్య పర్వతశ్రేణి దాటి ద్రావిడ ప్రాంతంలో ఆశ్రమం నిర్మించుకుని ద్రావిడులకు ఆర్యుల సనాతన ధర్మాన్ని బోధించనారంభించాడనీ; బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్యులనే మూడు వర్ణాలే వారిలో ఉండేవనీ, లొంగిన ద్రావిడులకు నాల్గవ వర్ణంగా శూద్రవర్ణాన్ని సృష్టించారనీ ప్రకటించాడు.

వాల్మీకికి ఆతిథ్యమిచ్చే సమయంలో వసిష్ఠుడు గోవుపిల్లను చంపి ఆహారంగా పెట్టాడనీ, అందువల్లనే వసిష్ఠునికి గోఘ్నుడు అనే బిరుదు వచ్చిందన్నాడు. రామాయణంలోని మగకోతులకు తోకలున్నాయి కానీ, ఆడకోతులకు తోకలు లేనందువల్ల మానవులకు తోకలుంటాయంటే తాను అంగీకరించనన్నాడు. రాముడు అన్యాయంగా అన్నవానిని చంపించి సుగ్రీవుని రాజుగా చేశాడన్నారు. రాక్షసులు శాకాహారులనీ, వారు తమ ఆచారాలను పవిత్రంగా భావించేవారనీ వ్యక్తపరచాడు. రాముడు సీతకంటే చిన్నవాడనీ, అది ఆనాటి ఆచారమేనన్నారు.

రామాయణకాలం తర్వాత ఆర్యమతానుచరులు అంకమ్మ, పోలేరమ్మ గుడులను పాడుబెట్టి, సీతారాముల గుడులు నిర్మించారన్నారు. రామాయణం యుగవిభజన ప్రకారం 8 లక్షల 69 వేల సంవత్సరాల క్రితం జరిగిందనడం అసంభవమన్నారు. క్రీ.పూ. 2370 సం॥ల (?) క్రితం రామాయణం జరిగిందనడాన్ని రామస్వామి అంగీకరించారు. రామాయణ, భారతాల మధ్య కాలం అత్యల్పమన్నారు.

బ్రాహ్మణ కుమారుడు మరణించడానికి కారణం శూద్రుడైన శంబుకుడు తపస్సు చేయడమేననీ, ఏరాజ్యంలో శూద్రులు తపస్సు చేస్తారో ఆ రాజ్యంలో బాలురు మరణిస్తారనే స్మృతి వాక్యాన్ని వసిష్ఠుడు చదివి రాముడిని భయపెట్టాడనీ, స్మృతి వాక్యాలను రాజు తప్పనిసరిగా పాటించాలని రాముడిని బలవంతంగా ఒప్పించడం, రాముడు తన ఖడ్గంతో శూద్రశంబుకుడి తలను నరికి చంపడం అన్యాయమన్నారు.

1924లో సూతపురాణం రచన ప్రారంభించి ఆ గ్రంథ పీఠికలో పురాణాల గుట్టును బయటపెట్టి వాటికి మరణశాసనం రాశాడు. యుగాల విభజన అబద్ధమనీ, పురాణాలు నీతి బాహ్యులనీ, పక్షపాతంతో కూడుకున్నవనీ, అందువల్ల వాటిగుట్టు బయటపెట్టడానికి సూతపురాణం రచన చేయవలసి వచ్చిందన్నాడు. పురాణ కథల్లోని అశ్లీలం వల్ల స్త్రీలు లక్ష్యంగా వ్రాయబడిన పురాణాలు స్త్రీలకు ఏ విధంగా ఉపయోగ పడతాయని ప్రశ్నించాడు. యుగాలవారీగా అవినీతులు, అధర్మాలు పరివర్తనం చెందుతాయని పురాణాలు చెబుతున్న విషయాలను తాను అంగీకరించనన్నాడు. ప్రజాబాహుళ్యం యొక్క ధర్మప్రవర్తన వల్లనే యుగాలు కల్గుతాయనడమే నిర్వివాదమన్నారు.

శ్రీకారం లేకుండానే సూతపురాణాన్ని ప్రారంభించిన కవిరాజు ప్రారంభంలోనే ఇంటింటికి తిరిగే యిల్లాలి కోసం ఊరూరు దైత్యారి తిరుగుచుండగా, కూడుగుడ్డు లేక త్రిపురారి ముష్టికై తిరుగుచుండగా; పెండ్లి పేరంటంలేని క్రీస్తు సిలువపై ఊగుచుండగా; శత్రువులను కవ్వించి వారికి దూరంగా ఊరూరికి గుడారాలను మహ్మదు మార్చుతుండగా, వీరిని మొరపెట్టుకున్న తనను ఆర్తురా? తీర్తురా? యిట్టివారికి జోతలు పెట్టడం అడియాశ అన్నాడు. ఇల్లు వాకిలి కలిగి పెండ్లాలు పిల్లల కుటుంబ భారంతో సంసార సాగరాన్ని ఈదలేక బాధలు పడుతున్న దేవతలకు మొరపెట్టుకున్న తనకు ముక్తి యిస్తారా? అని అవహేళన చేశాడు కవిరాజు.

రామాయణ భారత కృతులనే తిప్పితిప్పి రాశారుగానీ సూతన విషయమొక్కటి పౌరాణికులు రాయలేదన్నాడు. కొంతమంది సత్యాన్ని మెచ్చుకుంటారు, మరికొందరు అసత్యాన్ని మెచ్చుకుంటారు, ఇంకా కొందరు రెంటినీ మెచ్చుకుంటారు. అందరనీ మెప్పించడానికి సాధ్యం కానందున, లోకులు తిట్టినప్పటికీ నిజమే చెప్పాలని గట్టి పట్టు పట్టానని, లోకుల యిష్టంకోసం తన కలం సాగదన్నాడు. మనసుకు నచ్చితే చదవమన్నాడు, నచ్చకపోతే వదలి వేయమన్నాడు. పురాణాలు చదవడం వల్ల ఎన్నో అనుమానాలు రేకితాయని, తన అనుమానాలను సూత మహర్షి ముందుంచి నివృత్తి చేసుకున్నాడు.

* సప్త సముద్రాలను దోశిళ్ళలో ఎలా పోసుకున్నాడు?

* కొండలకు రెక్కలు ఎలా వుంటాయి?

- * కొండలకు మనుషులు ఎలా పుడతారు?
- * పురాణాల్లో పరస్పర విరుద్ధాంశాలు ఎందుకున్నాయి?
- * సంస్కృత భాషను శూద్రులు చదవరాదా?
- * చదివితే నరకంలోకి పోవాలా?
- * బ్రాహ్మలు చెప్పే ఈ విషయాలు అబద్ధం కాదా?
- * భూమికి సగరుని పుత్రులు ఏడు రంధ్రాలు చేయడం వల్ల గంగనీటితో అవి సప్త సముద్రాలయ్యాయంటారే! అంతకు ముందు సముద్రాలు లేవా?
- * ఆకాశం నుండి గంగ ఎలా వస్తుంది?
- * ముల్లోకాల్లో ఎవడు తపస్సు చేస్తున్నా మంత్రతంత్ర కుయుక్తులతో దానిని ఇంద్రుడు చెడగొట్టటమేమిటి?
- * మనుస్మృతివల్ల పరులు పీడించబడలేదా?

అని ప్రశ్నిస్తూ మను ధర్మంతో సహా పురాణాల గుట్టును బయలుపరచాడు.

పుట్టుకతో బోయవాడైనప్పటికీ సత్కర్మతో బ్రాహ్మడు అయిన గురువు వద్ద శిష్యురికం చేయమని కొశికుడిని అతని తల్లి ఆదేశించిందన్నాడు.

ఇండ్లున్నాయికాని పెండ్లిండ్లులేవు; ఆళ్ళున్నారుకాని ఇల్లాళ్ళులేరు. స్వర్గం ఒట్టి భోగభూమి. అందులో వుండడం తమవంటి యోగులకు తగదని సూతుడిచేత చెప్పించాడు రామస్వామి. అసురులు అంటే సురాపానం చేయనివారని, వారే రాక్షసులు అన్నాడు. ఆర్యుల దురాగతాలను ఎదుర్కొని ద్రావిడ వీరులు ప్రాణాలొడ్డి త్యాగాలు చేశారన్నాడు. ఓడి చిక్కిన ద్రావిడులను శూద్రవర్ణంగా ఆమోదించి పైవర్ణ ఆర్యులకు సేవలు చేయడమే విధిగా చెప్పారన్నాడు. శాస్త్రాలు చదివే హక్కు శూద్రులకు ఎందుకులేదన్నారని పురాణ పెద్దలను ప్రశ్నించాడు.

అన్నమో రామచంద్రా! అని అరచినవారు అయోధ్యలో వున్నారుకాని, ద్రావిడ రాజ్యాలలో అలాంటివారు లేరనే అభిప్రాయాన్ని వ్యక్తీకరించాడు కవిరాజు. పదితలలు సృష్టించినవారు 20 చేతులు ఎందుకు ఇవ్వలేదన్నాడు. శ్రీకృష్ణుడు పాండవులచేత అధర్మ యుద్ధం చేయించి కొరవులను ఓడించాడన్నాడు.

1935లో రచించిన 'ఖాసీ' నాటకంలో వేనుడు చార్వాక నాస్తికవాద ప్రచారం చేశాడనీ, బ్రాహ్మలు కుట్రపన్ని అతడిని హత్యచేశారన్నాడు రామస్వామి. మానవుడు మృగదశలో వున్నప్పుడు కొండగా, ఏరుగా వెలసిన దేవుడు మానవ విజ్ఞానం పెరిగే కొలది కొండరూపాన్ని వదిలి మృగమై; మృగం నుండి మనుష్యుడై; మనుష్య రూపం వదిలి

అదృశ్యరూపుడై, నిరాకారుడై, నిరంజనుడై, నిర్వికల్పుడయ్యాడన్నాడు. భక్తులు ప్రార్థించినంత మాత్రాన, కానుకలను సమర్పించినంతమాత్రాన, భగవంతుడు ప్రీతుడై తమకు సిరిసంపదలను, స్వర్గంలో సకల సౌకర్యాలను కల్పిస్తాడని నమ్మడం అవివేకమని గ్రంథపీఠికలో అభిప్రాయాన్ని వ్యక్తపరచాడు. పాపండులుగా తిట్టిన వారిలో ఎందరో ఉత్తమ పురుషులున్నారన్నాడు. విశ్వనాథ సత్యనారాయణ సృష్టించినట్టు వేనుడు దుర్మార్గుడు కాడని తెలపడానికే 'ఖూసీ' నాటక రచన చేశానన్నాడు.

1940లో కవిరాజు 'భగవద్గీత'ను రచించి వ్యాసరచిత భగవద్గీతకు పేరడీకట్టి దానిని తూర్పారబట్టి తుక్కుగా తేల్చాడు. పల్నాటియుద్ధాన్ని కురుక్షేత్ర యుద్ధంతో, బ్రహ్మనాయుడిని కృష్ణుడుగా బాలచంద్రుడిని అర్జునుడుగా పోల్చి 'భగవద్గీత'ను రామస్వామి రచించి వ్యంగ్యబాణాలతో వ్యాసభగవద్గీతకు తూట్లు పొడిచాడు. ద్వాపరయుగంలో శ్రీకృష్ణుడిగా పుట్టి కురుపాండవులమధ్య భీకర యుద్ధాన్ని సృష్టించి ఇరుపక్షాలవారిని హతమార్చి ధర్మాన్ని పెంచానని బ్రహ్మనాయుడు బాలచంద్రునితో తన బ్రహ్మోపదేశంలో అంటాడు. సృష్టి ఆరంభంలో మనుషులంతా ఒక్కటే. ప్రత్యేక ధర్మాలు లేవు. నాల్గు వర్ణాలను నేను సృష్టించానడం ఒట్టిమాట. గుణకర్మల విభాగమే వర్ణాలకు మూలం అంటాడు బ్రహ్మనాయుడు. నేను మూడు వర్ణాలను సృష్టిస్తే మానవులు ద్రోహచింతనచేసి నాల్గవ శూద్రవర్ణాన్ని సృష్టించారనీ, పంచజనులను చేర్చి ఐదవవర్ణాన్ని కల్పించారనీ, వీటిని కల్పించినవారు వంచకులనీ, వారు చెప్పింది నీతికాదంటాడు బ్రహ్మనాయుడు. శాస్త్రములు చదివి, విజ్ఞానం పొంది నిస్సంశయంగా ఎల్లప్పుడు చర్చచేసి నిజం తెలుసుకోవాలన్నాడు. తెలుసుకుని కర్మలను ఆచరించాలన్నాడు. తెలుగుజాతి పునఃసృష్టికోసం అవతరించానన్నాడు బ్రహ్మనాయుడు తన బ్రహ్మగీతలో. 'భగవద్గీత'ను సృష్టించిన కవిరాజు వ్యాస భగవద్గీతను పొలికేకలతో తూర్పారపట్టాడు.

'కుప్పుస్వామి' 'ధూర్తమానవా' శతకాలను రచించి పురాణాల కల్లబొల్లి కబుర్లను సహేతుకంగా విమర్శించాడు కవిరాజు. ఆచార సంప్రదాయాలను ఆపమన్నాడు. భక్తుల స్వార్థపరత్వాన్ని హేళన చేస్తూ వ్యంగ్యోక్తులు వదిలాడు. సూతాశ్రమగీతాలు, వీరగంధం తెచ్చినారము, తెలుగువారలు పిరికివారా!, మందేరా, తెలుగుజోడులు, తెలుగునాయకులు, ప్రతాపరుద్రీయం, సారంగధర, నాడు-నేడు, మరచిపోవద్దోయ్ లాంటి గీతాలను రచించారు. 1928వ సం॥లో సంస్కృత మంత్రాలతో అర్థంగాని విధంగా బ్రాహ్మలు చేస్తున్న వివాహ విధానాల స్థానంలో తెలుగులో "వివాహవిధి"ని రూపొందించి వచన రచన చేశాడు. అనవసరమైనవి తొలగించి సంస్కరించారు.

తేలికగా అర్థమయ్యే వ్యవహారభాషలో రచనలు చేయవలసిందిగా కవులకు విజ్ఞప్తి

చేశాడు. పద్యాలు ఛందస్సు ఫలితంగా అర్థంకావడం కష్టమన్నారు.

త్రిపురనేని రామస్వామికి మరొక పార్శ్వం తెనాలి మున్సిపల్ రాజకీయాలు. 1922లో పాములపాటి వెంకటకృష్ణయ్య, జాగర్లమూడి కుప్పస్వామిగార్లు 'రైతు' పత్రికను నడపడలచి త్రిపురనేనిని సంపాదకులుగా నియమించి తెనాలికి ఆహ్వానించారు. తెనాలికి చేరిన పిమ్మట 'రైతు'పత్రిక విడుదల కానప్పటికీ అక్కడ స్థిరపడ్డారు. 5 నవంబరు 1925న అప్పటికి తెనాలి మున్సిపల్ చైర్మనుగా కొనసాగుతున్న పిల్లలమర్రి ఆంజనేయులును త్రిపురనేని రామస్వామి ఎన్నికల్లో ఓడించాడు. తెనాలి మున్సిపల్ చైర్మన్ గా 8 సంవత్సరాలపాటు కృషి చేస్తూ 1938 వరకు స్వల్ప విరామంతో కొనసాగారు. ఆ సమయంలో పట్టణంలో జంతుబలిని నిషేధించారు. మూఢ ఆచారాలు వద్దన్నాడు.

త్రిపురనేని రామస్వామి గృహం సాహిత్యకారుల సాహితీ చర్చలతో సంస్కర్తల ఆశ్రమంగా వుండేది. మొదటి భార్య పున్నమాంబ 1920 జనవరి 15వ తేదీన కాలధర్మం చెందారు. ఆమెకు ప్రసిద్ధ నవలా రచయిత గోపీచంద, సరోజిని అనే ఇద్దరు సంతానం. రెండవభార్య చనిపోగా 1933లో మూడవ వివాహం చేసుకున్నారు. వారి కొడుకు గోకుల్ చంద్, కూతురు చౌదరాణి.

త్రిపురనేని రామస్వామి భావవిప్లవసాహిత్య కృషికి మెచ్చి ఆంధ్రమహాసభవారు గుడివాడలో 1929లో కవిరాజు బిరుదును ఇచ్చి సత్కరించారు. 1942 ఏప్రిల్ 25న గజారోహణ చేయించి పురవీధులగుండా ఊరేగించి సన్మానం చేశారు. బెజవాడ రామచంద్రారెడ్డి అధ్యక్షతన, చల్లపల్లి జమీందారులు, కవిపండితుల మధ్య ఆ సన్మానం జరిగింది. ఆనాటి సన్మానసంచికలో 82 మంది పండితులు, కవులు, ప్రసిద్ధ రచయితలు కవిరాజు ప్రతిభను ప్రశంసించారు.

సన్మానం అనంతరం కొన్ని మాసాలకే అస్వస్థతతో కవిరాజు త్రిపురనేని రామస్వామి తెనాలిలోని వారి స్వగృహం 'సూతాశ్రమం'లో 1943 జనవరి 16వ తేదీ రాత్రి 1-30 గం||లకు కీర్తిశేషులయ్యారు.

కవిరాజు రచించిన నాటకం 'శంబుకవధ' చదివి నాస్తికుడుగా, హేతువాదిగా మారిన రావిపూడి వెంకటాద్రి గుంటూరులో ఉండగా కవిరాజు మరణవార్త విని తన స్వగ్రామం ప్రకాశంజిల్లా, ఇంకొల్లు మండలం, నాగండ్లలో 1943 ఏప్రిల్ 5వ తేదీన త్రిపురనేని రామస్వామి స్మారకంగా 'కవిరాజాశ్రమం' విద్యాసంస్థను మిత్రులతో కలసి స్థాపించారు. చుట్టుప్రక్కల గ్రామాల్లో ఉపన్యాసాల ద్వారా హేతువాద మానవవాద భావవిప్లవ కృషిని ప్రారంభించారు. కవిరాజు అందించిన హేతువాద భావవిప్లవ స్ఫూర్తితో యం.ఎన్.రాయ్ ప్రవచించిన రాడికల్ హ్యూమనిస్ట్ మార్గంలో పయనిస్తూ ఇప్పటికీ 70పై

గ్రంథాలు రచించారు. 1979 నుండి ఆంధ్రప్రదేశ్ హేతువాద సంఘానికి, 1989 నుండి భారత హేతువాద సంఘానికి సారథ్య బాధ్యతలు నిర్వహిస్తున్నారు. 1982 సెప్టెంబరు నుండి హేతువాద మానవవాద ఉద్యమవాణిగా 'హేతువాది' మాసపత్రికను ప్రారంభించి ఈనాటివరకు సంపాదకీయ, యాజమాన్య బాధ్యతలను నిర్వహిస్తున్నారు. 1987లో త్రిపురనేని శతజయంతి సందర్భంగా "హేతువాది" ప్రత్యేక సంచికను 200 పేజీలుగా తెచ్చారు. తన రచనల సంపుటాలను 15 వరకు హేమాపబ్లికేషన్స్, చీరాల ద్వారా ప్రచురించారు. రావిపూడి ప్రేరణతో ఇంకొల్లులో 1991లో స్థాపించబడిన రాడికల్ హ్యూమనిస్ట్ సెంటర్లోని రాడికల్ హ్యూమనిస్టు గ్రంథాలయంలో కవిరాజు రచనలన్నింటినీ పాఠకులకు అందుబాటులో వుంచారు. మీటింగ్ హాలులో కవిరాజు చిత్రపటాన్ని ఆవిష్కరించారు.

త్రిపురనేని రామస్వామి స్మారకంగా 'కవిరాజు పార్కు'ను తెనాలిలో నెలకొల్పారు. త్రిపురనేని కవిరాజు బ్రహ్మను తెనాలిలో ప్రారంభించారు. తెలుగు విశ్వవిద్యాలయంవారు ప్రతి సం॥ హేతువాద ఉద్యమ కృషిలో విశేషంగా పాలుపంచుకున్నవారికి అందించే త్రిపురనేని రామస్వామి అవార్డును కోటపాటి మురహరిరావుగారు ఆర్థిక సహాయంతో అందిస్తున్నారు. గుంటూరు కవిరాజు త్రిపురనేని రామస్వామి బ్రహ్మ కవిరాజు రచనలను సంపుటాలుగా ప్రచురించింది. కవిరాజు త్రిపురనేని రామస్వామి బ్రహ్మ హేతువాద ఉద్యమ కృషి జీవిత పర్యంతం పాల్గొనేవారికి లక్షరూపాయల అవార్డును ప్రకటించి తొలిసారిగా రావిపూడి వెంకటాద్రికి అప్పటి ఉపరాష్ట్రపతి కె.నారాయణన్ చేతులమీదగా 1996లో తన 75వ ఏట అందించింది.

కవిరాజు అందించిన స్ఫూర్తితో, ఆయన చూపిన మార్గంలో పయనిస్తూ ఎందరో భావ విప్లవోద్యమ కృషిని కొనసాగించారు. కవిరాజు అభిమానుల్లో చాలమంది హేతువాద మానవవాద ఉద్యమంలో క్రియాశీలకపాత్ర పోషిస్తున్నారు. ఆయన అభిమానుల్లో కొందరు కమ్యూనిస్టు ఉద్యమంవైపు ఆకర్షితులై కృషిచేశారు.

కవిరాజు జీవిత పర్యంతం జరిపిన భావవిప్లవ కృషి ఫలితంగా ఈనాడు చిన్నపిల్లవాడు సైతం భారతరామాయణ గ్రంథాలను ప్రశ్నిస్తున్నాడు. పాఠకుల్లో స్వతంత్ర ఆలోచనరగిల్చి మత గ్రంథాల పట్టు నుండి వారిని విముక్తం చేయడం కొరకు కవిరాజు హేతువాద భావవిప్లవ కృషి భావితరాలకు స్ఫూర్తిదాయకంగా నిలుస్తుంది.

కవిరాజు త్రిపురనేని రామస్వామి 125వ జయంతిని మనం జరుపుకోవడం హేతువాద మానవవాద ఉద్యమానికి సహకరిస్తుందనడంలో సందేహించనక్కరలేదు.

(కవిరాజు 125వ జయంతి మరియు రావిపూడి వెంకటాద్రి 90వ జన్మదినం సందర్భంగా)

(15-01-2011 శనివారం రామస్వామి 125వ జయంతి)

భావవిప్లవ వైతాళికుడు కవిరాజు త్రిపురనేని

- గుమ్మా వీరస్వ

భారతీయ సమాజాన్ని గత రెండు వేల సంవత్సరాలకు పైగా ప్రభావితం చేస్తున్నది, శాసిస్తున్నది వైదికమత భావజాలమే. భారతీయ తాత్విక చింతనలో అనేక అభ్యుదయ భావాలు క్రీస్తుపూర్వం ఆరేడు శతాబ్దాలకు పూర్వం నుండే వెలుగును ప్రసరింపజేసినట్లు చారిత్రకాధరాలవల్ల తెలుస్తున్నది. అందులో జిజ్ఞాసాపూర్వకమైన ఉపనిషత్తులున్నాయి. ఆనాటి సమాజంలోని అనాచారాలను, దురాచారాలను, మూఢవిశ్వాసాలను ఖండిస్తూ బయలుదేరిన చార్వాకం, బౌద్ధం, జైనం వంటి అభ్యుదయ భావోద్యమాలున్నాయి. తాత్వికంగా, తార్కికంగా శాస్త్రీయమైన భావాలను వెల్లడించిన సాంఖ్య, వైశేషిక, న్యాయాది దర్శనాలున్నాయి.

అటువంటి ఉన్నతమైన భావాలతో కూడిన తాత్విక దార్శనికయుగానంతరం అభూతకల్పనలతో, కట్టుకథలతో, మాయలు, మహత్యాలతోకూడిన పౌరాణిక సాహిత్య సృష్టి జరిగింది. రామాయణ భారత భాగవతాది పురాణకథలు రాజ్యమేలసాగాయి. స్వతంత్రాలోచన మృగ్యమై, సృజనాత్మకత అడుగంటిపోయింది. భక్తిపేరిట, వేదాంతం పేరిట వివేకానికి సమాధికట్టారు. అహేతుక భావాలకు, శ్రుతిమించిన శృంగారానికి పట్టంకట్టారు. కర్మవాదం, పునర్జన్మవాదం సమాజాన్ని కట్టిపడేశాయి. ఆధ్యాత్మికవాదం వికారాలతో అంధకారాన్ని నింపింది. పౌరాణిక సాహిత్యం పౌరాణిక సంస్కృతికి పునాదులు వేసింది. భారతీయ సంస్కృతి నేటికీ ప్రధానంగా పౌరాణిక సంస్కృతిగానే కొనసాగుతున్నది.

మధ్యయుగాల్లోగాని, ఆధునిక యుగంలోగాని, సంస్కర్తలుగాని, తాత్వికులుగాని భారతీయ సంస్కృతికి పునాదులుగా నిలిచిన వైదిక వాఙ్మయాన్ని, పురాణేతిహాసాలను తిరస్కరించే సాహసం చేయలేకపోయారు. కనీసం వాటిలోని అసంబద్ధతను, అహేతుకతను ప్రశ్నించే ధైర్యం కూడా చేయలేకపోయారు.

17వ శతాబ్దంలో సమాజంలో వ్యాపించివున్న కులమతాల కుళ్లును, మూఢాచారాలను తన పదునైన కవిత్వంతో, అనితరసాధ్యమైన ఆటవెలది పద్యాలతో ఖండించి హేతువాద జ్యోతిని వెలిగించి ఆధునిక యుగవైతాళికుడిగా చరిత్రలో నిలిచినవాడు మన వేమన.

సంఘ సంస్కరణోద్యమ నిర్మాతలుగా పేరుపొందిన గురజాడ అప్పారావు, కందుకూరి వీరేశలింగం, గిడుగు రామమూర్తి కంటే చాల ముందుగానే అభ్యుదయకరమైన సంఘసంస్కరణ భావాలను తన 'హితసూచని' ద్వారా వెల్లడించి, సమాజహితాన్ని కోరినవాడు

స్వామినేని ముద్దు నరసింహం. నేటికీ ఆయన పేరు ఎక్కడా వినిపించకపోవడానికి కారణాలు మనకు అంతుబట్టవు.

ఈ నేపథ్యంలో, పౌరాణిక భావాల నిరంకుశత్వంతో నిండిన నిరాశావాతావరణంలో భారత రామాయణాది పురాణేతిహాసాలను ఎదిరించి, తిరస్కరించి హేతుబద్ధమైన విమర్శను తెలుగుగడ్డపై ప్రారంభించిన భావవిప్లవ వైతాళికుడు త్రిపురనేని రామస్వామి.

మతసాహిత్యం సృష్టించిన భావదాస్యం వేలాది సంవత్సరాలుగా సమాజంలో వేళ్లానుకొనివుంది. దాని మూలతత్వాన్ని విశ్లేషించి, విమర్శించి అందులోని అసత్యాలను, అశాస్త్రీయ అంశాలను, వైరుధ్యాలను ఖండించకుండా ఆధునిక విజ్ఞానాన్ని ఆహ్వానించలేము, స్వీకరించలేము. ఈ పనిని వివేకవంతంగా, ధైర్యంగా, ప్రణాళికాబద్ధంగా కొనసాగించిన మహాకవి కవిరాజు త్రిపురనేని రామస్వామి.

కవిరాజు త్రిపురనేని తన రచనల ద్వారా హిందూమత దౌష్ట్యం మీద దాడి చేశాడు. పురాణేతిహాసాలపై పోరాటం సాగించాడు. మతాచారాలను తిరస్కరించి, మతధర్మాలను ప్రశ్నించాడు. మానవ సమతాభావాన్ని ప్రచారంచేసి సాంఘిక విప్లవానికి నాంది పలికాడు. హేతువాద భావాలను ఎదజల్లి భావవిప్లవానికి బీజాలను నాటాడు. అందుకే ఆయన భావవిప్లవ వైతాళికుడైనాడు.

1887 జనవరి 15వ తేదీన జన్మించిన రామస్వామి హైస్కూలు విద్యార్థి దశలోనే రచనలు చేయడం ప్రారంభించాడు. కారెంపూడి కదనం, కొండవీటిపతనం, రాణాప్రతాప్ నాటకాలను రచించింది ఆ దశలోనే. రాణా ప్రతాప్ నాటకాన్ని బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం నిషేధించింది.

ఇంటర్ చదువుతున్నప్పుడే మహాభారతంలోని అంశాలను హేతువాద దృక్పథంతో విమర్శించాడు. యుద్ధానికి కారణమైన పాండవ దాయ భాగార్హతను ప్రశ్నించాడు. పాండవుల అక్రమ ప్రవర్తనను వేలెత్తి చూపాడు. తన 'కురుక్షేత్ర సంగ్రామం'లో భారతంలోని అధర్మ వైఖరిని ఖండించి ధర్మాధర్మ జిజ్ఞాస లేవదీశాడు. అందుకే సనాతన పండితలోకం కవిరాజును వ్యతిరేకించింది.

త్రిపురనేని రామస్వామి 'శంబుకవధ'లో రామాయణంలోని అవినీతి అక్రమాలను ప్రశ్నించాడు. ముక్తికోసం తపస్సు చేసుకుంటున్న శంబుకుడిని కేవలం శూద్రుడనే కారణం చూపి వధించిన రాముడి అకృత్యాన్ని ప్రశ్నించి, దాని వెనుకదాగిన కుటిలనీతిని, అధర్మాన్ని బట్టబయలు చేశాడు. తన రచనలకు ముందు సుదీర్ఘమైన పీఠికలతో అనేక అంశాలను విశ్లేషించి, వివరించాడు. కులాలను, అస్పృశ్యతను, మూఢనమ్మకాలను ఖండించాడు. సనాతన ధర్మ రక్షణ పేరుతో సాగుతున్న వర్ణవ్యవస్థ రక్షణను, అందులోని మోసాలను, అన్యాయాలను పదునైన తన కవితాఖడ్గంతో ఎదిరించిన ధీశాలి, ధైర్యశాలి కవిరాజు.

1925లో రామస్వామి అన్ని పురాణాలకు మరణశాసనమైన 'సూతపురాణం' రచన ప్రారంభించాడు. 1929లో ఆంధ్రమహాసభవారు త్రిపురనేని రామస్వామికి 'కవిరాజు' బిరుదునిచ్చి సన్మానించారు. కవిరాజు రచనల్లో ఖానీ (1935), భగవద్గీత (1940) ప్రత్యేకంగా పేర్కొనదగినవి.

కవిరాజు అవధానాలయుగంలోని వాడు. అష్టవధానాలు, శతావధానాలు చేసినవాడు. కావ్య ప్రక్రియలో గ్రాంథిక భాషలో వ్రాసిన గ్రంథాలే గౌరవంపొందుతున్న రోజులవి. అందువల్ల రామస్వామి కూడా సాంప్రదాయక కథా వస్తువులనే తీసుకుని సంప్రదాయానికి వ్యతిరేకంగా వాటిని మలిచి కవిపండితలోకాన్ని మెప్పించాడు. గ్రాంథిక భాషలో రచనలు సాగించినా ఆయన శైలి అనితరసాధ్యం. ఆయన రచనలు హేతువాద స్ఫోరకాలు, అభ్యుదయ సాధకాలు.

'మతమనుమాట మోసము సుమా! ఇదే మూలము ధర్మపీడకున్' అని మతాన్ని ఈసడించి వ్యతిరేకించాడు. 'మతములె పుట్టకున్న యెడ మారణకర్మలన్నిసాగునే' అని మతాలు జరిపిన మానవ మారణకాండను ఖండించాడు. దైవాన్ని, ఆత్మలను నిరాకరించి తొలిసారిగా తెలుగు సాహిత్యంలో నాస్తికదృష్టిని ప్రవేశపెట్టిన మహాకవి త్రిపురనేని రామస్వామి.

శాస్త్రజ్ఞానాన్ని పొంది, నిజాలను నిర్ధారించుకోవాలని, లేని పక్షంలో మూఢవిశ్వాసాల ద్వారా చేటుకలుగుతుందని హెచ్చరించాడు.

“శాస్త్రములనెల్ల చదివి విజ్ఞానమెరిగి
సంశయింపక సర్వదా చర్చచేసి
నిజమెరుంగవలయు, ఇది నేర్వకున్న
మూఢవిశ్వాసమున చేటు మూడుచుండు”

కవిరాజు కుప్పుస్వామిశతకం, ధూర్తమానవా అనే అసంపూర్తి శతకం రచించాడు.

విష్ణువు, శివుడు, ఏసుక్రీస్తు, మహమ్మదు - ఇలా అందరిమీదా అన్ని మతాలమీదా విమర్శనాస్త్రాలు సంధించాడు. 'పురాణాలు ఎంతవరకు నీతి బాహ్యములో, ఎంతవరకు పక్షపాత భూయిష్టములో మోడ్చుగన్నుతో నున్న విద్యలోకమునకు జూపించు తలంపుతో సూత పురాణము రచించబడినది' అని సూతపురాణ రచనావశ్యకత, ప్రయోజనం గురించి స్పష్టం చేశాడు.

భారత యుద్ధంలో వీర మరణం పొందే అనేక కులాలవారు, జాతులవారు స్వర్గంలో వుండే దేవదేవతల పొత్తులోనైనా సమానులవుతారా లేక అక్కడ కూడా భూమిమీద వుండే కులభేదాలూ, జాతి భేదాలూ వుంటాయా అని ప్రశ్నించడంలో వ్యంగ్యవైభవం తొణికిసలాడుతుంది.

విదేశీయులైన ఆర్యులు క్రమంగా దేశంలోకి చొచ్చుకునివచ్చి ఉత్తరభారతాన్నంతా ఆక్రమించుకోగా అంతకుపూర్వంనుండే స్థానికంగా వున్న ద్రావిడులు దక్షిణాదికి పరిమితమైపోయారని కవిరాజు వివరించాడు. స్థానికంగా వున్న ద్రావిడులను రాక్షసులుగా, దస్యులుగా చిత్రించిన ఆర్యులు తమనుతాము దేవతలుగా, భూసురులుగా వర్ణించుకున్నారని విశ్లేషించాడు.

విశ్వనాథ సత్యనారాయణ 'వేనరాజు' నాటకంలో వేనరాజును నరహంతకుడిగా, కఠినాత్ముడిగా చిత్రించగా, కవిరాజు వేనరాజును మానవతావాదిగా, నూతన దృక్పథం కలవాడిగా చిత్రించాడు. ఆ సందర్భంగా గౌతమ, శునశ్శేవులతో వేనరాజు చేసిన చర్చ అతని హేతువాద దృక్పథానికి మచ్చుతునక.

త్రిపురనేని రామస్వామి తెలుగు సాహిత్యంలో తన రచనలద్వారా 20వ శతాబ్దం ప్రథమార్థంలో పెనుసంచలనాన్ని సృష్టించిన మేధావి, మహాకవి. హేతువాదాన్ని, నాస్తికవాదాన్ని, మానవతావాదాన్ని మేళవించి నూతనమార్గాన్ని సృష్టించి భావవిప్లవానికి బాటలు వేసిన మహాకవి, భావవిప్లవ వైతాళికుడు. ఆయన భావాలను ఆదరించి, ఆచరించడమే ఆ మహానుభావునికి మనమందజేసే నిజమైన నివాళి. ●

రావిపూడి వెంకటాద్రి 90వ జన్మదినోత్సవం,

రాడికల్ హ్యూమనిస్ట్ సెంటర్ 20వ వార్షికోత్సవ శుభాకాంక్షలతో...

భారత హేతువాద సంఘం

ఆంధ్రప్రదేశ్ హేతువాద సంఘం

హేమా ఫౌండేషన్, చీరాల

హేతువాది

"RATIONALIST"

పురుషాధిక్యతను ప్రశ్నించిన స్త్రీవాద కవిత్వం

- డా॥ కనుపర్తి విజయబక్షి

స్త్రీవాదం : పూర్వాపరాలు :

ఈ ఎనభయో దశకంలో తెలుగు సాహిత్యంలో స్త్రీ వాదం వ్యాప్తిలోకి వచ్చింది.

స్త్రీలు దేశజనాభాలో సగం మంది వున్నప్పటికీ సాంఘిక సమానత్వం లేకపోవటం, అన్ని విషయాల్లో అణచివేతకు గురవటం అన్నది అనాదిగా వస్తున్నదే. పితృస్వామ్య వ్యవస్థ బలపడిన కొద్దీ స్త్రీని ద్వితీయ శ్రేణికి చెందిన దానిగా పరిగణించడమనేది స్థిరీకృతమయింది.

వేదకాలంలోను, ఇతిహాసకాలంలోను చరిత్ర కందినంతమేరకు చూపు సారించి చూచినా, అక్కడా అక్కడ ఒకరిద్దరు తప్ప పురుషులతో సమాన హోదాను పొందిన స్త్రీలు మనకెక్కడా కనిపించరు. అసలు ఆ స్థాయిని స్త్రీలను ఎదగకుండా చేసిన సంప్రదాయ చట్రం తనపని తాను చాలా కచ్చితంగా నిర్వహిస్తూ వచ్చింది.

ఇక సాహిత్యాంశానికి వచ్చినట్లయితే 11వ శతాబ్దిలో ఆదికవి నన్నయ్య నాటి నుండి 19వ శతాబ్ది వరకు నడచిన వెయ్యి సంవత్సరాల చరిత్రలో కవయిత్రులుగా కనిపించే వారిని వేళ్ళ మీద లెక్కించవచ్చు.

తాళ్ళపాక తిమ్మక్క-మొల్ల-తరిగొండ వెంగమాంబ-రంగాజమ్మ-ముద్దుపళని వీరంతా కూడా తమదైన చిన్న ప్రపంచం నుండే తమ కవితా ప్రపంచానికి రూపమిచ్చారు. పరిమితులెక్కువ. పితృస్వామ్య భావజాలంతో చేసిన రచనలే నిలబడేవి. ఆ విలువలకే ప్రాధాన్యమివ్వాలి; భర్త-దేవుడో! ఈ రెండింటిని గూర్చే వ్రాయాలి. పురుషులు వ్రాసిన ప్రేమ కవిత్వమైనా, శృంగారమైనా చెల్లుబాటుయేది. అదే స్త్రీలు చెబితే చెల్లుబాటు అయే కాలం కాదు. పైగా, వాస్తవికతకు దూరంగా స్త్రీ అనుభూతుల్ని కూడా పురుషులు వర్ణించినా నమ్మే కాలం. ఒక వేళ స్త్రీలు తమ అనుభూతులంటూ వ్రాసినా, అవి సేన్సారింగ్ కి గురికావల్సిందే! స్త్రీలు స్వతంత్రంగా ఆలోచించకూడదు, వ్రాయకూడదు. ప్రతీ అభిప్రాయానికి, ప్రతీ విషయానికి స్త్రీలు పురుషులమీద ఆధారపడినంతసేపు అది సమ్మోహనంగానే వుండేది.

సంప్రదాయ సాహిత్యంలో స్త్రీలంతా సామాన్యంగా మౌలికంగా కుటుంబ వ్యవస్థకు, పతిభక్తికి, పాతివ్రత్య సంస్కృతికి ఒదిగి జీవించిన వాళ్ళే! స్త్రీలు తాము పడుతున్న అవస్థలకు, పొందుతున్న అవమానాలకు, తమ మీద అమలవుతున్న అధికారాలకు లోలోన రగులుతూ, బడబానలం గుండెల్లో దాచుకొని ప్రశాంత సముద్రముద్ర వహిస్తారు. అయినా, ఎక్కడికక్కడ తమ దుస్థితికి కారణమైన సమాజాన్ని, సంప్రదాయాన్ని, కుటుంబాలపైకి అక్కడక్కడ తిరుగుబాటు రూపంలో వ్యక్తీకరించిన వారు కనబడకపోరు.

ముఖ్యంగా మన కుటుంబవ్యవస్థకు పునాదియైన 'పెళ్ళి' బలపడే కొద్దీ స్త్రీని అస్వతంత్రురాలిగా చేసి పురుషుడి ప్రయోజనాలను పరిరక్షిస్తున్న పద్ధతి బలపడింది. పురుషుడి విషయంలో శీలం, ఏకపత్నీ వ్రతం ప్రధానం కావన్న భావాలు స్త్రీల విషయం వచ్చేసరికే శీలం - పాతివ్రత్యం చాల ప్రధానమైనవని నమ్మించేయి. పురుషాధిపత్యం అట్లా వ్యవస్థీకృతమయిపోయింది. అట్లా స్త్రీలకు కుటుంబజీవనమేకాని, సామాజిక జీవనం లేకుండా పోయింది. రాజ్యాధికారం అసలేలేదు.

సీతకు శీలపరీక్షచేసి తెచ్చుకొన్న రాముడు మళ్ళీ ఆశీలమే ప్రాతిపదికగా వదిలించుకోవటానికి ప్రయత్నంచేసాడు. స్త్రీలు తమనితాము ఎంతగా హింసించుకొని ఒదిగి వుంటే, అంతగా సమాజస్తుతికి పాత్రమవుతారని సీత జీవితం చాటి చెబుతోంది.

ఇతిహాసాల్లో అతిముఖ్యమైన మరో గ్రంథం భారతంలో మాత్రం ద్రౌపది కొంతయినా స్వతంత్రప్రతిపత్తి కలిగిన స్త్రీగా కనబడుతోంది. అంతే కాదు, అనేక సందర్భాలలో 'ఇదేమిటి'? అని ప్రశ్నించగలిగింది, నిలదీయగలిగింది. అయినా, తన మనోభావాలు ఎప్పటికప్పుడు అణచివేసుకొంటూ అన్నింటికీ అనుభవించింది. ఎన్నోమార్లు సామాజిక, రాజకీయ శక్తులతో ఆమె ఘర్షణ పడవలసివచ్చింది. అయితే ఆమె ప్రతిఘటనా స్వరం కూడా ఏదో నెపంతో నొక్కివేయబడింది.

ఇటువంటి నేపథ్యం వున్న సమాజంలో ఆధునిక కాలంలో సంస్కర్తలు కొందరు స్త్రీల స్థితిగతులు బాగుచేయటానికి నడుంకట్టారు. వారి సంస్కరణోద్దేశం స్త్రీలు కొంచెం చదువుకొని ఇంటికి, ఒంటికి, పరిసరాలను, పిల్లల పెంపకాన్ని, ఆరోగ్యవంతంగా, సమర్థవంతంగా నిర్వహించగలిగితే చాలు అన్నంతవరకే! స్త్రీల పై జరుగుతున్న హింసనుకాని, అణచివేత గురించిగాని, వివక్షకు గురవటంకాని సంస్కర్తల దృష్టికంతగా వచ్చినట్లు అనిపించదు. అసలు అక్షరజ్ఞానం కూడా లేని ఆడవాళ్ళకు కేవలం అదయినా ప్రసాదిస్తే చాలన్నదే వారి తాపత్రయం. వారి దయవల్ల అయితేనేమి, స్త్రీలలో స్వతంత్రానంతరం అక్షరజ్ఞానం పెరగటంవల్ల అయితేనేమి, తమ స్థితిగతులు తమకు తెలియడం మొదలయ్యాయి. 1975-85 మహిళా దశాబ్దం మన దేశంలో స్త్రీలను కూడా మేల్కొలిపింది. తమను గురించి తాము పునరాలోచించుకొనే అవకాశాన్ని కల్పించింది. పీడనను, బానిసత్వాన్ని, స్వేచ్ఛారాహిత్యాన్ని, ఆచారాలు, తమ భావాల సంకెళ్ళు గుర్తించి, భారత మహిళలు కూడా తమ స్వేచ్ఛా ప్రియత్వాన్ని ప్రదర్శించారు. పరిష్కారాలు ఆలోచించారు.

తమ సొంత గొంతుకను ఉపయోగించి తమ అభిప్రాయాలను, భావాలను వినిపించే ప్రయత్నంచేసారు. అనుభూతులను అక్షరీకరించారు. అదే స్త్రీవాద సాహిత్యమైంది.

తెలుగుదేశంలో స్త్రీవాదం : ప్రపంచంలోని ఇతర దేశాల్లో '60'వ దశకంలో ఈచర్చ ప్రారంభమైతే, మన దేశంలో '80'ల్లో మొదలయింది. స్త్రీవాదం ఒక ప్రపంచ దృక్పథం.

ఒక సామాజిక సిద్ధాంతం. ప్రపంచాన్ని, ప్రపంచంలో ఒక భాగమైన సాహిత్యాన్ని అధ్యయనం చేయటానికి అవసరమైన ఒక పనిముట్టు. మన మత గ్రంథాల్లో సాహిత్యంలోనూ స్త్రీకి తక్కువ చేసి వర్ణించటం, వ్యాపార ప్రకటనల్లో స్త్రీని ఒక పనిముట్టుగా ఉపయోగించటం, 'సెక్స్ సింబల్'గా మాత్రమే స్త్రీని పరిగణించటం, పురుషాధిక్యత ఎల్లెడలా' ప్రదర్శింపబడటం స్త్రీలను గాయపరచింది. ఆలోచింపజేసింది. కాబట్టి స్త్రీకి సాంఘిక న్యాయం చేకూరాలనే మహదాశయంతో 'స్త్రీవాదం (Feminism) బయలుదేరింది.

స్త్రీవాద ప్రధాన ఆశయాలుగా వీటిని చెప్పవచ్చు :-

1. లింగ వివక్ష పనికిరాదు
2. పురుషాధిక్యత నశించాలి.
3. పితృస్వామ్య వ్యవస్థ ఆధిపత్య వ్యవస్థకు మరోపేరు కాబట్టి, పితృస్వామ్య వ్యవస్థ పోవాలి.
4. మగవాళ్ళు ఉన్నతులు, ఆడవాళ్ళు అల్పులు అనే భావం పోవాలి.
5. స్త్రీలు కేవలం ఇంటి చాకిరీ కోసం, సెక్సు సుఖాలకోసం, పిల్లల్ని కనే పరికరం అనే భావన పోవాలి.
6. విద్య, ఉద్యోగాల్లో సమాన ప్రతిపత్తితోపాటు, ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యం వుండాలి.
7. సెంటిమెంటుకు స్త్రీని బానిసను చేసి స్త్రీత్వం ఒక శాపంగా చిత్రించే, ప్రవర్తించే కుటుంబ వ్యవస్థలో సమూలమైన మార్పు రావాలి.

స్త్రీవాద కవిత్వం :- మానవ సంబంధాల్లో స్త్రీ పురుష సంబంధాలు చాలా పురాతనమైనవి. పురుషాధిక్య సమాజంలో స్త్రీ భోగవస్తువుగానే భావించబడింది. స్త్రీకి కూడా తనదైన స్పందన వుంటుందనీ, దానికి ఒక వ్యక్తీకరణ, ఒక సున్నితత్వం వుంటుందనీ చాలామంది ఎరుగరు. దాన్ని కవిత్వంలో పట్టుకొనే ప్రయత్నం 80వ దశకంలో జరిగింది. గత 2 దశాబ్దాలుగా భారతదేశంలో ఫెమినిస్టు ఉద్యమాలు బలంగా వున్నాయి. చరిత్రలో ఫెమినిజం స్త్రీలకు ఓటుహక్కు, చదువు, గర్భనియంత్రణ వంటి మరిన్ని హక్కులను కోరింది.

తెలుగులో స్త్రీవాద కవిత్వం కూడ ఎన్నో విషయాలను గూర్చి వ్రాస్తూ ఇంతకు ముందెన్నడూ లేని కొత్త విషయాలను చర్చకు పెట్టింది. పితృస్వామ్యం, జండర్ అణచివేత, ఇంటి చాకిరీ స్వభావం మొదలైన ఎన్నో విషయాల గురించి కొత్త ఆలోచనలు రేపింది. స్త్రీలు తమకు తాము క్రొత్తగా నిర్వచించుకొనే ప్రయత్నం ఈ కవిత్వంలో కనబడుతుంది.

స్త్రీ పురుషునితో సమానంగా చూడబడటంలేదు. స్త్రీవాద కవిత్వంలో స్త్రీలు వాడిన కొన్ని పదాలు కూడా పురుషులకు అభ్యంతరకరంగా తోచాయి. స్త్రీవాద కవితలను స్త్రీలసొంత సమస్యలుగా, సొంత అసౌకర్యాలుగా భావించారే తప్ప, సామాజిక సమస్యలుగా గుర్తించలేదు. అట్లా పట్టించుకొన్నప్పుడే సమాజంలోను, స్త్రీలస్థానంలోను మార్పు వస్తుంది.

స్త్రీలను సంతానోత్పత్తి పరికరంగా కాకుండా, అంటే, గర్భధారణ, పిల్లల్ని కనడం వగైరా సామాజిక పునాదిలో భాగంగా గుర్తించాలనేది స్త్రీవాద కవిత్వంలో ఓ భాగం. పిల్లల్ని కనటం, మాతృత్వం ఒకటి కాదని స్త్రీలకు అర్థం అవుతోంది.

స్త్రీ కవితలో మొదటిది అని చెప్పదగింది 1984 సం॥లో సావిత్రి వ్రాసిన 'బందిపోట్లు' అనే కవిత

“పాఠం ఒప్పు చెప్పకపోతే పెళ్ళి చేస్తానని”
పంతులుగారన్నప్పుడే భయమేసింది
ఆఫీసులో నామొగుడున్నాడు!
అవసరమొచ్చినా సెలవివ్వడని
అన్నయ్య అన్నప్పుడే అనుమానమేసింది.

వాడికేం మగమహారాజని
ఆడా-మగ వాగినప్పుడే అర్థమైపోయింది
'పెళ్ళంటే' పెద్ద శిక్ష అని
'మొగుడంటే' స్వేచ్ఛాభక్షకుడని
మేం పాలిచ్చి పెంచిన జనంలో సగమే
మమ్మల్ని విభజించి పాలిస్తోందని'

ఇటువంటి కవిత 2న్ని ఒక చోటకి చేర్చి స్త్రీవాద కవితా సంకలనంగా త్రిపురనేని శ్రీనివాస్ 'గురిచూసి పాడే పాట' పేరుతో అచ్చువేసాడు. ఇవన్నీ 80వ దశకం ప్రారంభంలోనివి. ఆ తర్వాత ఇవి బాగా శక్తిని, వైవిధ్యాన్ని పుంజుకొని వివిధ సందర్భాల్లో ఎన్నో పత్రికల్లో ప్రచురింపబడ్డాయి. అలాంటి కవితలు స్త్రీవాద కవితలుగా పేరు తెచ్చుకొన్నాయి. అనేక విమర్శలకు లోనయ్యాయి.

మలివిడతగా 1993 అక్టోబరు మాసంలో 'నీలిమేఘాలు' అనే స్త్రీవాద కవిత్వం స్వేచ్ఛ ప్రచురణలవారు అచ్చువేస్తారు. చేకూరి రామారావు గారి (చేరా) అభిప్రాయంలో అయితే ఈ పుస్తకం వెలువడిన రోజు 'తెలుగు సాహిత్యంలో చరిత్ర సువర్ణాక్షరాలతో లిఖించదగ్గ రోజు'. తెలుగు సాహిత్య చరిత్రలో ఒక నూతనాధ్యాయానికి అంకురార్పణ జరిగింది. స్త్రీవాద కవిత్వం విజయదుందుభి మోగించిన దినం.

నీలిమేఘాలు : వివిధ కవితలు : ఈ కవితలు చదివేముందు కొన్ని అపోహలను వదలుకోవటం మంచిది. ఫెమినిజం మన దేశానికి అమెరికా నుండి దిగుమతి అయిందని అనుకొనే వారు కొందరున్నారు. కాని, ఈ కవిత్వం దేనికీ దిగుమతి కాదని ఇక్కడి స్త్రీలు ఇక్కడి సమస్యలకు స్పందించి చెప్పిన కవిత్వమని, ఇక్కడి అనుభవాల నేటివిటీ' అని ఈ కవితలో స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది.

భార్యగా, తల్లిగా, సమాజంలో ఒక వ్యక్తిగా కూడా స్త్రీకి గుర్తింపులేని స్థితి. ఆ అసమానతలే కవితా రూపాన్ని ధరించాయి. దాదాపు ఓ వందవరకు వున్న ఈ కవితల్లో స్త్రీలు తాము కోల్పోయిందేమిటో, స్త్రీలుగా పుట్టినందువల్ల పొందలేకపోయిందేమిటో వాటిని స్పష్టంగా వ్యక్తీకరించారు. 'మేం కూడ పురుషులవలె మానవులం' 'విచక్షణా జ్ఞానం వున్న వాళ్ళం' అని చెబుతూ హక్కులను గూర్చి ప్రస్తావించారు. 'దాంపత్యం'లో పసలేనితనాన్ని,

తప్పని సరి తద్దినంగా కొనసాగించే సంసారాన్ని గురించి ఓల్గా చక్కగా వివరించింది.

ఇద్దరం ఎవరి కవచాలలో వాళ్ళం

భద్రంగా ఇరుక్కుని

ఎలాంటి చూపులు చొరబడని

ఎలాంటి పిలుపు వినబడని

ఇనుపగోడలు మన మధ్యలో

ఏ రాగానికి చలించక

ఏస్పర్శకూ జ్వలించక

చిలక్కొయ్యకు తగిలించిన

లుంగీ చారల్లా

డబల్ కాట్ ఫోమ్ పరుపులపై

మనల్ని మనం వేలాడదీసుకున్నపుడు

ఆదర్శ దంపతులారా - మీరు

చేరువ కాక తప్పదనే

ఉలిక్కిపడి పెనవేసుకుంటాం

ఇలా సాగిన ఈ కవితలో 'మనం శవాలమైతేనేం... అంటు జీవచ్ఛవాల్లా సాగే దాంపత్య జీవితంలోని నిజాన్ని బయటపెట్టింది.

అలాగే 'ఊసరవిల్లి' అనే కవితలో తుర్లపాటి రాజేశ్వరి తాగుబోతు భర్తతోటి కాళరాత్రి ఎలావుంటుందో వర్ణిస్తూ అతని దెబ్బలకు పగిలిన గాజు ముక్కలు, వినరివేసిన పళ్ళెంలో నుండి గదంతా పరచుకొన్న అన్నం మెతుకులఉరి - ఆమెతుకులు, గాజుముక్కలు ఎట్టటి దానిమ్మ గింజలవుతాయి. ... వాడు దేవభాషలో దీవించి... దీవించి.. పాపం! అలసి.. సొలసి గాఢనిద్రలోకి జారిపోతాడు. 'సర్ప పరిష్కంగం' అనే కవితలో మందరపు హైమవతి భార్యభర్తల కలయిక సమయంలో సిగ్గువిడిచి ప్రశ్నించే భర్త ప్రశ్న - 'జీతమెప్పుడిస్తారు' అనేది వేశ్య కూడా ఆ సమయంలో ఆ ప్రసక్తి తేదు అంటూ, చాల అసహ్యమైన ఆ ప్రశ్నకు జీవితం నుండి దూరంగా, సుదూరంగా విదిలించి వేయాలనుకొన్న భారత స్త్రీ కాబట్టి సంప్రదాయాల సజీవ సమాధిలో ఆ పని చేయలేకపోయానని బాధపడుతూ

వివాహం ఊబిలో

కూరుకుపోతున్నపుడు

జీవితం నుంచి కాదుగదా

శరీరం మంచైనా కించిత్తు కూడా

దూరమవడం నా చేతుల్లో లేనిపని

క్షణక్షణం ఇలా

రాజీ పడుతూనే

మృత్యు పర్యంతం

బ్రతికేస్తూనే వుంటాను

నీ సర్ప పరిష్కంగంలో

అడపిల్లగా పుట్టటం అమ్మనాన్నలకు కూడ బరువు బాధ్యతను పెంచేవి కాబట్టి, నేనొక నిషిద్ధ స్వప్నాన్ని అని శ్రీమతి వాపోతుంది తన 'నిషిద్ధస్వప్నం' కవితలో

అమ్మ-బొమ్మ అనే చిన్న కవితలో అంజన స్త్రీ అమ్మయినా, బొమ్మయినా పెద్ద విలువలేనిదే కాబట్టి -

బాల్యంలో బొమ్మకు అమ్మనయ్యానని సంతోషించాను

ఇప్పుడు అమ్మను నేనే! బొమ్మను నేనే - అంటుంది.

వంటిల్లు - ఇది స్త్రీల పాలిట పెద్ద కర్మాగారం. ఆడపిల్లకు వంటింటికి అవినాభావ సంబంధం. పుట్టింది మొదలుకొని గిట్టేంత వరకు పరిశోధనలో ఏ కళలో స్త్రీలు పట్టాలు పుచ్చుకోకపోయినా, ఈ కళలో మాత్రం పరిశీలించి, పరిశోధించి తప్పనిసరిగా పట్టభద్రులవవలసిందే. అలా కాకుంటే ఇటు పుట్టింట్లోను, అటు అత్తింట్లోను కూడ తలవంపులే. ఆడవాళ్ళలోని శక్తిని, ఆసక్తిని చంపేసేది ఈ వంటిల్లే! అందుకే 'వంటిల్లు' అనే గేయంలో కసితో అంటుంది విమల అనే కవయిత్రి 'అసలు మా అమ్మే నడుస్తున్న వంట గదిలా వుంటుంది.' - 'ఈ వంటింటి సామ్రాజ్యానికి మా అమ్మే రాణి - అయినా చివరకు వంటింటి గిన్నెలన్నిటిపైనా మానాన్న పేరే!' వంటలక్కలుగా మనం వుండొద్దని, వంటిళ్ళను ధ్వంసంచేద్దాం రండని, కూల్చేద్దామని కోపంగా అంటుంది.

'లేబర్ రూమ్' అనే కవితలో కొండేపూడి నిర్మల స్త్రీల ప్రసవపు బాధను చక్కగా కవిత్వీకరించింది. ఆ కవితంతా నిరాశ, పరాయికరణల ఉపమానాలతో నిండిపోయింది. మాతృత్వ వ్యవస్థని తీసిపారేసిన, తక్కువ చేసిన వారిమీద ఆక్రోశం.

'అబార్షన్ స్టేట్మెంట్' కవితలో పాటిబండ్ల రజని బలవంతంగా చేయించుకోవలసి వచ్చిన అబార్షన్ కి బాధపడుతూ

'అయ్యో! పాలింకి పోవడానికున్నట్లు

మనసింకి పోవడానికి -

మాత్రలుంటే ఎంత బావుండు!'

అనటం మనసుకు కదిలించి వేస్తోంది.

ఆడపిల్ల, మగపిల్లల మధ్య తల్లే భేదభావం చూపుతోంది. ఎంతవద్దన్నా మగపిల్లాడు మగపిల్లాడే, అందుకే 'శ్రీమతి' తన 'పెద్దవ్వనీ చెప్తా' అనే కవితలో

అమ్మ కట్టుకున్న చీరకున్న అంచుల్లా అమ్మకు మేమిద్దరం

చీర ఒక అంచును గుండెలపై పదిలంగా అమర్చుకున్నట్లు

అమ్మ తమ్ముణ్ణి హృదయానికి హత్తుకుంటుంది.

కాళ్ళకు అడ్డుపడే అంచులా నన్ను మాటల్తో తన్నుతుంది.

ఆకాశంలో సగం ఆడవాళ్ళది అనేది ఉత్తిమాట. కడుపు మోయటం - కనటం - పెంచటం ఆడవాళ్ళ వంతయితే, వంశనామం ఇవ్వటం మాత్రం మగవాడి వంతు. ఏది ఏమైనా భర్తయినా అతడి నుండి కూడా తనను తాను కాపాడుకోవాలిసుమా అంటూ ఎస్.జయ సగం ప్రపంచం అనే కవితలో అంటుంది -

పరీక్ష పేపర్ కే కాదు జీవితానికి ఇవ్వాలి మార్జిన్

మనసిచ్చిన వాడి నుండి కూడా బతుకును భద్రంగా దాచుకోవాలి' అని

ఆడపిల్లలు పుట్టింట్లో ఆడుకొన్న ఆటలు, పాడుకొన్న పాటలు తరచు అత్తింట్లో వున్నపుడు గుర్తు తెచ్చుకోటం కోల్పోయిన ఆ ఆనందాన్ని, కొంటెతనాన్ని నెమరువేసుకోటం కె. వరలక్ష్మి 'ఆ ఇంట్లోనే' అనే కవితలో చక్కగ వెల్లడయింది.

ఆ మూల మూలల్లో నా బాల్యం దాక్కుని ఉంది' అని అంటుంది.

ఆ తూర్పు వైపు వంటగదిలో కట్టెల పొగ కార్చే కన్నీళ్ళతో

ఉప్పుకోసమో ఊరగాయ కోసమో

అటకమీద చేయిచాచి మా అమ్మ గుంజిళ్ళు తీస్తున్నట్టే ఉంది.

'గుంజిళ్ళు తీయటం' పద ప్రయోగంలో 'శిక్ష' అనే ధ్వని వుంది. తాను, తమ్ముడు చిన్నతనంలో అల్లరిచిల్లరిగా తిరగటం కొసరి కొసరి తినిపించుకొన్న రోజులు గుర్తు చేసుకొంటూ, అవన్నీ తలచుకొంటూ 'అతనిపుడు రెక్కలొచ్చిన పక్షి' అని తాను 'రెక్కలు కత్తిరించిన మరో గూటికి తరలింపబడిన నిస్సహాయపు తూనీగ'నని చెప్పటంలో మగవాడి స్వతంత్రత, స్త్రీ నిస్సహాయత వెల్లడవుతున్నాయి. అంతే కాదు, చిన్ననాటి బేలతనం, ముగ్ధత్వం అంతా ఆగోడలమధ్యనే ఉండిపోయిందంటుంది.

జయప్రభ 'పైటని తగలెయ్యాలి' అనే కవితలో తరతరాలుగా స్త్రీ స్వేచ్ఛను హరిస్తూ, పాతివ్రత్యపు పవిత్ర భావనల కింద మనసుని, ఆలోచనలను అదిమి వేసిన పైటను తగలెయ్యాలి అని విజృంభిస్తుంది. 'నేను నడిచేశవాన్ని కాకుండా వుండాలంటే ముందుగా పైటని తగలెయ్యాలి' అని నిర్వృంద్యంగా చెపుతుంది. ఇది చాలా విమర్శలకు గురయింది. ఈ సంకలనంలోని కవితలన్నింటిని ప్రస్తావించటం సాధ్యంకాదు, కనుక ముఖ్యమైన కవితల్ని మాత్రం ప్రస్తావించటం జరిగింది. చివరగా, శిలాలోలిత అన్నట్లు 'నొసళ్ళ మీద పురుష చేతి రాతల గుర్తులు ఏ ఎర్రేజర్లు, రిమూవర్లు తుడవలేని తరతరాల శాసనాలు, ఒక్క నువ్వు తప్ప ఇంకెవ్వరు తుడవలేరు, మన చరిత్రను తిరగరాద్దాం అనేది నిజం.

నీలిమేఘాలు కవితా సంకలనంపై విమర్శలు చాల వచ్చాయి. జ్వాలాముఖి, ఎస్వీ, సోమసుందర్, రా.వి.శాస్త్రి వంటి కొందరు ప్రముఖ రచయితలు స్త్రీవాద కవయిత్రులు వాడిన పదప్రయోగాలను విమర్శించారు. ఇది స్త్రీల ఆర్థిక, సామాజిక, రాజకీయ దోపిడీని ప్రతిబింబించకపోగా, ఉచ్చకవిత్వం, ముట్ల కవిత్వం, రక్తస్రావ కవిత్వంగా పరిణమిస్తున్నది' అని విమర్శించారు. దానికి తగ్గట్లు కవయిత్రులు సమాధానం ఇచ్చారు.

మన సాహిత్య చరిత్రనెంతవెదికి చూచినా స్త్రీవాద భావాలకు కవితా రూపమిచ్చిన వారెవరు లేరు. కవయిత్రులకే నాడు మానసికమైన, భౌతికమైన స్వేచ్ఛలేదు. వారు కండిషన్ చేయబడ్డారనీ, తమని తామే సెన్సారింగ్ చేసుకొన్నారనీ చెప్పవచ్చు. అందువల్లనే కవిత్వం

వ్రాయలేకపోయారు. అయితే, ఇప్పుడు తమ గురించి తాము తెలుసుకొన్నారు కనుక తమ శరీర ధర్మాల గురించి, వివాహం, దాంపత్యం, గర్భం, ప్రసవం మొదలయిన అన్ని విషయాలను తమ సొంత గొంతుకలతో వ్యక్తీకరించారు. ఈ భావాలపట్ల కలవరపడ్డ పురుషులు దీన్ని నీలి కవిత్వమని; వార కవిత్వమని, రక్తస్రావ కవిత్వమని హేళన చేశారు.

స్త్రీలను ఆలోచింపజేసిన స్త్రీవాద కవిత్వం :

సాహిత్య చరిత్రను పరిశీలించి చూచినట్లయితే మొదటి తరం రచయితలలో ఓ గురజాడ - కందుకూరి ఇచ్చిన ధైర్యం స్త్రీలను చదువుకొనేట్లుగా, ఒకటి అరా రచనలు చేసేట్లుగా పురికొల్పింది. ఉదారవాద భావాలను మాత్రమే స్త్రీలపట్ల కలిగివున్న ఆ సంస్కర్తల కృషి ఫలితంగా గాఢ నిద్రలో నుంచి మేల్కొనేట్లు చేసింది.

ఆ తర్వాతి కాలంలో 'చలం' స్త్రీని ఆలోచింపజేసే రచనలు చేసి తమస్థితి ఇట్లా ఎందుకు కొనసాగాలి? అనే ప్రశ్నవేసుకోగలిగేలా చేయగలిగాడు.

ఇంతవరకు పురుష రచయితలే స్త్రీల గురించి వారి బాధలు కన్నీళ్ళు తాము వర్ణించగలిగిన మేరకు వర్ణించారు.

అయితే 1980 నాటికి రచనకు సంబంధించి మరొక వైపు నుంచి చూచే కొత్త చూపు మొదలయింది. తమని గూర్చి తాము చెప్పుకోవడంలో ఓ సౌలభ్యం - ఓ నిజాయితీ వ్యక్తమవుతాయి. అదే స్త్రీవాద కవయిత్రులు చేసిన పని. ఎన్ని రకాల విమర్శలకు గురయినా ఏ మాత్రం చలించకుండా తమ అభిప్రాయాలను నిర్భీతిగా, నిజాయితీగా అక్షరీకరించిన అతివలందరు అభినందనీయులే!

స్వతంత్ర భారతదేశంలో సెక్యూలరిజం - ఆచరణ పై సదస్సు

ప్రకాశంజిల్లా హేతువాద సంఘం ఆధ్వర్యంలో, “స్వతంత్ర భారతదేశంలో సెక్యూలరిజం-ఆచరణ” అంశంపై హేతువాద మానవవాద సదస్సు ఒంగోలులోని కళ్యాణి ఫంక్షన్ హాలులో సంఘ అధ్యక్షులు నార్సే వెంకట సుబ్బయ్య అధ్యక్షతన 20 జనవరి 2011న జరిగింది. ప్రధాన వక్తగా భారత హేతువాద సంఘ చైర్మన్ కుర్రా హనుమంతరావు హాజరై ప్రసంగించారు. ఆయన తమ ప్రసంగంలో సెక్యూలరిజం అంటే సమధర్మ సమభావనగా ఆచరణలో పెట్టడంవల్ల సమకాలీన సమస్యలు ఉత్పన్నమై మత, కుల ఉద్యమాలు తలెత్తుతున్నాయనీ, మతంతోగాని, కులంతోగాని సంబంధంలేకుండా పాలన సాగడమే సెక్యూలరిజం అన్నారు. ప్రజలు సెక్యూలర్ భావాలకు చేరకుండా ప్రభుత్వాలు సెక్యూలరిజాన్ని ఆచరిస్తాయనుకోవడం భ్రమేనన్నారు. రాష్ట్రపతులు, మంత్రులు బాబాల చుట్టూ అమ్మలు చుట్టూ తిరగడం సెక్యూలరిజానికి విరుద్ధమన్నారు.

ఈ సదస్సులో డా॥ విజయ రాఘవరావు, పాటిబండ్ల గోపాలస్వామి, చావలి సుధాకర్, కృష్ణయ్య, ప్రభుదాసు, భాషా, శిఖా చంద్రశేఖర్, కాలేషాబేగ్ తదితరులు పాల్గొన్నారు.

రిపోర్టు : నార్సే వెంకటసుబ్బయ్య

మానవవాదం - స్వేచ్ఛాసంకల్పం

- షేక్ బాబు

మానవవాదం (Humanism), స్వేచ్ఛావాదం. స్వేచ్ఛ అదిమానవుడి నుంచి ఆధునిక మానవునిదాకా తన ప్రవర్తనలో గోచరమౌతూవుంది. స్వేచ్ఛ (Freedom) మానవుని జీవన తత్వసారం.

అజ్ఞానం నుంచి, ఆకలినుంచి, రోగంనుంచి, రొస్టునుంచి, సామాజిక నిర్బంధాలనుంచి, ఇహపర దాస్తికాలనుంచి, దుఖఃనుంచి, మానవుణ్ణి సుఖశాంతులకు దూరం చేసే అన్ని అంశాలనుంచి, స్వేచ్ఛను పొందానికి అనాదిగా మానవుడు ప్రయత్నిస్తున్నాడు. కొంతవరకు సఫలుడైనాడు. ఇలా సాధిస్తున్న క్రమంలోనే తన చరిత్రను తాను సృష్టించుకున్నాడు. నాగరికతలను, సంస్కృతిని, శాస్త్రజ్ఞానాన్నీ, రాజకీయ, ఆర్థిక, సామాజిక వ్యవస్థలను, తాత్విక విధానాలను సృష్టించుకున్నాడు. ఇదంతా స్వేచ్ఛాపిపాస (Quest for Freedom) సత్యాన్వేషణ (Search for Truth) సక్తితో సాధించుకున్నదే. దీన్నంతా మనం అభ్యుదయం అంటున్నాము.

సత్యాన్వేషణ, స్వేచ్ఛాపిపాస, నైతిక ప్రవృత్తి మానవ లక్షణాలలో ముఖ్యమైనవి. హేతుత్వం, జ్ఞానం వాటిని సమర్థవంతంగా ఆచరణలో పెట్టడానికి దోహదం చేస్తాయి. వాటి మూలాన్ని పరిణామక్రమంలో చూస్తుంది హ్యూమనిజం.

భౌతిక ప్రకృతి అంతా నియమబద్ధ (Law Governed) మైనదే. ప్రకృతి నియమబద్ధం కాకపోతే, అది మానవునికి అర్థం కావడానికి వీలులేదు. ఇటువంటి ప్రకృతి నుంచి భౌతిక రసాయనిక ఫలితంగా జీవం ఆవిర్భవించింది. అందువల్ల జీవపరిణామం కూడా నియమబద్ధ (Law Governed) మైనదే. అది ప్రకృతి నియమాలను అనుసరించి జరిగినపనే. మనిషిలో నాడీ మండలం, మెదడు, మానసిక ప్రవృత్తులు - అన్నీ నియతగతిని పరిణామక్రమంలో ఆవిర్భవించినవే.

ప్రకృతిలో భాగమైన మానవుని స్వభావం కూడా ప్రకృతి స్వభావాన్ని అనుసరించే ఉంటుంది. ప్రకృతిలోని క్రమత మానవుని అనుభవంలోకి వస్తుంది. ప్రకృతిలో ఒక వస్తువుకూ, మరో వస్తువుకూ, ఒక సంఘటనకూ, మరో సంఘటనకూ మధ్య వున్న సంబంధాన్ని అతను గ్రహించగలుగుతాడు. అదే హేతుత్వం అంటే. ప్రకృతిలో నియమబద్ధత లేకపోతే, మానవునిలో హేతుత్వానికి ఆస్కారంలేదు. జ్ఞానానికి అవకాశంలేదు. మనిషిలోని ఈ వివేచనాశక్తికి ఏ పరాశక్తి కారణంకాదు. పదార్థానికీ, జీవానికీ, మనిషికి మధ్యన విడదీయరాని సంబంధం వుంది. మన అనుభవంలోకి వచ్చే ప్రతి వస్తువూ, ఇతర వస్తువులతో

సంబంధం కలిగివుంది. ఆ సంబంధం గురించిన సహజాత భావమే హేతుత్వం (Rationality), ఈనాటి శాస్త్రజ్ఞానం సాంకేతిక జ్ఞానం అంతా హేతుబద్ధమైనదే. ప్రకృతిలో నియమబద్ధత లేకపోతే శాస్త్రజ్ఞానమేలేదు.

నిర్జీవ ప్రకృతి నుండి జీవం వుత్పన్నం కావడానికి చాలాకాలం పట్టింది. జీవపరిణామక్రమంలో మానవుడవతరించాడు. మనిషి అవతరణతోనే స్వేచ్ఛాసంకల్పం (Free will), కూడా అవతరించి. హ్యూమనిస్టు ధృక్పథంలో నియతివాదం (Determinism), స్వేచ్ఛాసంకల్పం (Free will) పరస్పరం విరుద్ధాలుకావు. పైగా స్వేచ్ఛా సంకల్పం పనిచేయడానికి నియతి అవసరం. భిన్న అంశాల్లో దేన్ని ఎన్నుకోవాలో, ఎలా పనిచేయాలో నిర్ణయించుకోగలమానవిక ప్రవృత్తినే స్వేచ్ఛా సంకల్పమంటాం. మనిషి మనసుకు వెలుపల సంకల్పానికి అస్తిత్వంలేదు. మన ఆలోచనలకు కేంద్రమైన మెదడు లేకపోతే, మనసులేదు. మెదడులో జరిగే రసాయనక చర్యనే మనసు అంటాం.

ప్రకృతిలో నియమబద్ధత వుండడం మనకు జ్ఞానం కల్పించటంకోసంకాదు. కాగా, ప్రకృతిలో నియతి ఉన్నది కాబట్టే నియతివాదం కారణంగానే మనకు ప్రకృతిలోని వస్తువుల గురించి, వాటి మధ్య సంబంధాన్ని గురించిన జ్ఞానం కలుగుతుంది. సూక్ష్మవిశ్వంలోని అణువులు, పరమాణువులు, ఎలక్ట్రాన్లు, ప్రోటానులు, క్వార్కులు మొదలుకొని, స్థూల విశ్వంలో భూమి, చంద్రుడు, సూర్యుడు, సౌరకుటుంబంలోని గ్రహాలు, ఉపగ్రహాలు మొత్తం విశ్వాంతరాళంలో కోటానుకోట్ల పాలపుంతల్లో (Milky way)నక్షత్రాల్లో అంతటా నియమబద్ధత పనిచేస్తుందని ఆధునిక విజ్ఞానశాస్త్రం (సైన్స్) చెబుతుంది.

నీరు పల్లానికి ప్రవహించడం నియమమే, నిప్పు కాలడం నియమమే, కొయ్య నీటిలో తేలడం నియమమే, రాయి నీటిలో మునగడమూ నియమమే. ఆ నియమాలను అర్థం చేసుకున్న మనిషి కొయ్యతో పడవను తయారుచేసుకొని నీటిపై ప్రయాణం చేస్తున్నాడు. అదీ నియమమే. అంటే ప్రకృతిలో నియమాలను అర్థం చేసుకున్న మనిషి మరో నియమం ద్వారా స్వేచ్ఛను పొందగలుగుతున్నాడు. నియమబద్ధంకాని సంఘటన ప్రకృతిలో ఒక్కటంటే, ఒక్కటి లేదు.

మానవుడు వస్తుతః హేతువాది. ఇది నిజమైతే, కొన్ని సందర్భాల్లో హేతు విరుద్ధంగా ఎలా ప్రవర్తిస్తున్నాడు. మనిషిలో ఈ అహేతుకతకు కారణమేమిటి? అన్న ప్రశ్నలు తరచూ రావడం జరుగుతుంది. ఈ ప్రమాదాన్ని M.N.రాయ్ గుర్తించకపోలేదు. అందువల్లనే ఆయన ఎంత హేతువిరుద్ధంగా కనిపించినా చివరకు మానవునిలోని ప్రతిఅంశము హేతుయుతమే అన్నారు. ఐతే మానవుడు తన హేతుత్వాన్ని ఆచరణపెట్టకపోవచ్చు, పెట్టలేకపోవచ్చు, దానికి కారణాలు అనేకంగా చెప్పుకోవచ్చు. హేతువిరుద్ధంగా ఆలోచించే

వారి ఆలోచనలు, ప్రవర్తించే వారి ప్రవర్తన సైతం, ఒక తర్కానికి హేతుక్రమానికి లోబడి వుంటాయి అన్నారు. దాన్ని మనం హేతువిరుద్ధ హేతుత్వం అంటాం. అంటే అహేతుకత్వం.

మానవుడు జీవపరిణామ ఫలితంగా ఉనికిలోకి వచ్చాడు. కాబట్టి అతని నీతికి మూలాన్ని జీవపరిణామ ఫలితంగా లభించిన మానవ స్వభావంలోనే చూడాలి. నీతి అనేది మానవుడి అంతరంగ చర్య, అంతరంగం కూడా జీవపరిణామంలో ఉద్భవించిందే. మానవుని చర్యలకు మూలం మానవ సంకల్పమేకాని, దైవ సంకల్పంకాదు - ఆర్థిక సంకల్పము కాదు. అందువల్ల మానవవాదం, మానవుడి చర్యలకు మానవుణ్ణి బాధ్యుడుగా పరిగణిస్తుంది. నీతి ఒక్క వ్యక్తికి సంబంధించిన సమస్య కాదు. అది సామాజిక సమస్య. మనలో ఉద్వేగాలున్నాయి, సహజాతాలున్నాయి. కేవలం వాటిపై ఆధారపడి ప్రవర్తిస్తే పశువుకూ - మనకు తేడా వుండదు. మానవుడు తోడి వ్యక్తులపట్ల తన ప్రవర్తన నిర్ణయించుకోవడంలో వివేకాన్ని వినియోగిస్తాడు. ఇలా మంచిచెడుల విచక్షణ చేయడంవలననే సాధ్యమౌతుంది. కాబట్టి మానవుడి నైతిక ప్రవృత్తికి మూలాన్ని ఈ ప్రపంచంలో చూస్తుంది హ్యూమనిజం.

వేలాది సంవత్సరాలుగా సాగిన మత జీవితం మనిషిని మనిషిలో లేకుండా చేసింది. ఆ విషయాన్ని గుర్తించిన మానవ వివేకం హ్యూమనిస్ట్ మార్గానికి మరలింది. మనిషి మనిషిగా బ్రతకడంలో స్ఫూర్తిని పొందలేకపోతే, బానిస బ్రతుకులో స్ఫూర్తిని ఎలా పొందగలడు? “మనిషికి” స్ఫూర్తి ఇవ్వగలది, అతను మనిషిన్న విషయం జ్ఞాపకంచేసే హ్యూమనిజమే. మతంలో వున్నది, హ్యూమనిజంలో లేనిది భావదాస్యం. మతంలో లేనిది, హ్యూమనిజంలో వున్నది, స్వేచ్ఛాయోజన, స్వేచ్ఛావర్తన. అంటే హ్యూమనిస్టు స్ఫూర్తి స్వేచ్ఛే. అందువల్ల హ్యూమనిస్టు మార్గమే మానవ జీవితానికి చుక్కాని.

హ్యూమనిజమనేది సమగ్రమానవవాదం. అది స్వేచ్ఛాతత్వం. M.N. రాయ్ కి ముందటి వారెవ్వరూ స్వేచ్ఛకు, రాయ్ ఇచ్చిన ప్రాముఖ్యతను ఇవ్వలేదు. ఆ స్వేచ్ఛను పరిణామ వాస్తవంగా చూడనూలేదు. ఆధునిక విజ్ఞానాన్ని బట్టి చూస్తే భౌతికవాదమొక్కటే తత్వశాస్త్రమని బోధపడుతుందంటాడు రాయ్. భౌతికవాస్తవికత (Physical Realism) వాదాన్ని, సామాజిక తత్వానికి అన్వయిస్తే, రాడికల్ హ్యూమనిజమౌతుంది. మానవుడు ఈ లోకంలో తన కోసం జీవించాలి. మరో లోకం ప్రసక్తిగాని, మరో లోకంలో మరొకరి కోసం జీవించే ప్రసక్తిగాని మానవుడికిలేదు. అందువల్ల మానవుడికి సంబంధించిన విలువలన్నిటికీ మూలం, మనం ఇక్కడే, మానవునిలోనే చూడాలి. ఇదే సమగ్ర మానవవాద సిద్ధాంతం - రాడికల్ హ్యూమనిజం. ●

యుటోపియాలు - నటోపియాలు

- రావిపూడి వెంకటాద్రి

యుటోపియా అనేది గ్రీకు భాషాపదం. “లేనిది” అని దాని అర్థం. ఇంగ్లండు పార్లమెంటు సభ్యుడుగా, స్పీకరుగా, లార్డ్ ఛాన్సలరుగా ప్రభుత్వ కార్యక్రమాలు నిర్వహించిన థామస్ మూర్ (1478-1535) సంశయవాది. చర్చిమీది ఆధిపత్యాన్ని రాజుకు అప్పగించడానికి ఆమోదం తెలుపనందుకు, నాటి ఇంగ్లండురాజు ఎనిమిదవ ఎడ్వర్డ్ రాజద్రోహ నేరంక్రింద ఆయన్ని శిరచ్ఛేదనం చేయించాడు.

ఆ థామస్ మూర్ వ్రాసిన గ్రంథమే ‘యుటోపియా’.

ఆనాటి రాజకీయ, మత, సామాజిక వ్యవస్థల్లో వ్యక్తమవుతున్న అన్యాయాన్ని, అవినీతిని, కుళ్లును మూర్ ఆమోదించలేదు. ఆనాటి మేధావుల్లో విమర్శనాత్మక ప్రజ్ఞ కలవారు, ఆ వ్యవస్థల్లో వున్న లోపాలతో రాజీపడలేకపోయారు. వారు నోరు మెదపడానికి వీలులేనంతగా రాచరిక నియంతృత్వం, మతాధిపతుల దౌర్జన్యం కొనసాగుతున్న రోజులవి. అందువల్ల, కొందరు మేధావులు భావగర్భితమైన వ్యంగ్యంతో పరోక్ష విమర్శలు చేస్తూ, కట్టుకథలతో గ్రంథాలు వ్రాసేవారు. అలాంటివాటిలో సోషలిస్టు తరహా రాజ్యాన్ని చిత్రించిన ప్రసిద్ధ గ్రంథం ‘యుటోపియా’.

యుటోపియా తర్వాత వెలువడిన అలాంటి గ్రంథాల్లో ‘గలివర్స్ ట్రావెల్స్’, ఫిలిగ్రిమ్స్ ప్రోగ్రె’ వంటివి వున్నాయి. అవి కల్పితాలైనా, వినోదం కోసం చేసిన తమాషా కల్పనలు కావు. వాటిలోని రాజ్యాలూ, ప్రభుత్వాలూ, ప్రజలూ, వ్యవస్థలూ కల్పితాలైనా, ఆ రచనలు ప్రయోజనాత్మకమైనవి.

మూర్ తన గ్రంథంలో ప్రపంచంలోనే లేని ఒక ద్వీపానికి ‘యుటోపియా’ అని పేరు పెట్టాడు. ప్లేటో వ్రాసిన ‘ఆదర్శరాజ్యం’ వల్ల ప్రభావితమైన మూర్ ఎలాంటి ప్రభుత్వం, ప్రభుత్వమూ, ప్రజలూ, వ్యవస్థలూ వుండాలని తాను కోరుకుంటున్నాడో, అలాంటివి యుటోపియా ద్వీపంలో వున్నట్లు తన రచనలో వర్ణించాడు. “ఆ రాజ్యంలో ప్రజలకు సొంత ఆస్తులు లేవు. సొంత ఇళ్లు లేవు. 10 యేళ్లకొకసారి వంతులవారీగా యిళ్ళు మార్చుకుంటారు. ఇళ్లకు తాళాలు లేవు. దొంగతనాలు లేవు. ప్రజలు భిన్నభావాలను సహించే మనస్తత్వం కలవారు. మేధావులు ఏకేశ్వర విశ్వాసం కలవారు. రాజు ఎల్లప్పుడూ ప్రజల బాగోగుల్ని కనిపెట్టివుంటాడు” అంటూ, ప్లేటో సోషలిస్టు తరహాకు భిన్నమైన, ఎక్కడా లేని సోషలిస్టు తరహా రాజ్యాన్ని మూర్ ఊహించి చిత్రించాడు.

అయినా, రాజులేని రాజ్యాన్ని చిత్రించలేకపోయాడు. ఒకవేళ వూహించగల్గినప్పటికీ, రాజరికం వున్న ‘ప్రజాస్వామ్య’ వ్యవస్థలో బాధ్యతాయుత పదవుల్లో ఉన్న మూర్ రాచరికం

లేని వ్యవస్థను చిత్రించడానికి సాహసించలేకపోయి వుండవచ్చు. అయితే, మూర్ వూహించిన రాజ్యస్థితి ఆనాడేకాదు - ఈనాటికీ ఎక్కడా లేదు. ఎక్కడా సాధ్యంకాలేదు. అందువల్ల, అది “సాధ్యం కానిదనే” భావం ఏర్పడింది. ఫలితంగా, సాధ్యం కానిదని భావించబడే సిద్ధాంతానికి “యుటోపియా” అనే పేరు సార్థకమైంది.

ఆచరణకుముందు చాలా సిద్ధాంతాలు యుటోపియాల్లాగానే కన్పిస్తాయి. అంతకుముందు అలాంటి సిద్ధాంత ప్రతిపాదన, భావన వుంటే మరల ఆ వూహ చేసే అవసరం లేదు. మానవ జీవితాలకు సంబంధించిన వ్యవస్థల్ని భిన్నతరహాల్లో వూహించవచ్చు. వాటిని ఆచరణలో పెట్టి, వికృత ఫలితాలు వస్తే, వాటిని మార్చుకోవడంలో అర్థం వుంది. కాని, ఏ వూహలైనా చేయవచ్చుకదా అని - పాలసముద్రాలూ, పెరుగుసముద్రాలూ, సారాయినదులూ, స్వర్లోకవేశ్యలూ మొదలైన అసంభావ్యాలను వూహల్లో పెట్టుకొని సామాజిక వ్యవస్థల నిర్మాణాన్ని తలపెట్టుకొంటే, అవి మనోవికారాలవుతాయికాని యుటోపియాలు కావు. అయితే గియితే, నటోపియాలవుతాయి.

ప్లేటో ఆదర్శరాజ్యాన్ని ఫిలాసఫర్ కింగ్స్ క్రింద వుంచాడు. దాన్ని ప్లేటానిక్ సోషలిజం అనికూడా అన్నారు. అదొక యుటోపియా. కాని ప్లేటో వూహ థామస్ మూర్కి మరోతరహా సోషలిజాన్ని వూహించడానికి ప్రేరణ ఇచ్చింది. ఇటలీ దేశస్థుడైన కాంపానెల్లా ఇంకోతరహా సోషలిజాన్ని ఊహించడానికి మూర్ యుటోపియా అవకాశం యిచ్చింది. వాటి ప్రేరణవల్ల జొనాథన్ స్విఫ్ట్ ‘గలివర్స్ ట్రావెల్స్’లో పిల్లలందరినీ రాజ్యపోషణలో వదలివేశాడు. ఐతే, ఈ యుటోపియాలేవీ నిష్ఫలాలుగా జారిపోలేదు. యూరపు సోషలిస్టు ఉద్యమాలకు అవి దారి చూపాయి. పారిశ్రామిక యుగప్రారంభదశలో ఇంగ్లండులో రాబర్ట్ ఓవెన్ కార్మికసమిష్టి సహకార యాజమాన్యం క్రింద ఫ్యాక్టరీని నడిపి సోషలిస్టు ఆచరణకు రూపుదిద్దాడు. యూరపు మేధావుల్లో చాలామంది సోషలిస్టు భావాలకు ఆకర్షితులై రకరకాల ప్రతిపాదనలు చేశారు. వాటిని ముడిసరుకుగా భావించిన కారల్ మార్క్స్ సైంటిఫిక్ సోషలిజానికి రూపురేఖలు దిద్దాడు. అది అలానే ఆచరణసాధ్యం కాదనుకొన్న లెనిన్ దాన్ని అనేక మెలికలు త్రిప్పి, సోషలిస్టు (స్టేట్ కాపిటలిస్టు) రాజ్యాన్ని స్థాపించాడు. ఆచరణ సాధ్యమైన మార్గంలో లెనిన్ మార్క్సిస్టు యుటోపియాను కమ్యూనిస్టు యుటోపియా క్రింద మార్చినా, అది అనతికాలంలోనే కాలం చెల్లిపోయింది. అయినా, ఆ యుటోపియాల ప్రభావం అనంతర కాల సిద్ధాంతాల మీద, ఆచరణమీద, సామాజిక వ్యవస్థలమీద, చరిత్రమీద పడలేదనడం సాహసమవుతుంది. పడకుండా చేయడం అసాధ్యమవుతుంది. ప్రభావం పడినంతవరకు ఏదీ యుటోపియా కాదు. ఎందుకంటే, యుటోపియాలన్నీ ఆయా సమాజాల సమకాలీన సమస్యలవల్ల ప్రేరణ పొందిన మేధావుల ఆలోచనలే. అవి దూరాలోచనలా? దూరాలోచనలా? అనేది మనం నిర్ణయించుకోవాలి. వాటిని అచ్చుగ్రుద్దినట్లు అలానే ఆచరణలో పెట్టాలని లేదు. మార్క్స్ కార్మిక నియంతృత్వాన్ని సంధిదశగా వూహిస్తే, లెనిన్

దాన్ని కమ్యూనిస్టు పార్టీ నియంతృత్వంగా మార్చాడు. దానికి నకలుగా ఫాసిజం జాతి నియంతృత్వాన్ని ప్రవేశపెట్టింది. కమ్యూనిజం యుటోపియా అయిందికాని, నియంతృత్వం యుటోపియా కాలేదు. దాన్ని అటుతర్వాత వ్యక్తులూ, మతాలూ, రాజులూ, సైనికాధికారులు కూడా ఆచరణలో పెట్టారు.

ఈ దేశంలో గాంధీగారి అహింసా సిద్ధాంతాన్ని ఆయన కాంగ్రెసు శిష్యులే యుటోపియాగా మార్చివేశారు. అది, చివరకు గాంధీజీ పేరును అడ్డంపెట్టుకొని నీతులు వల్లించడానికి మాత్రమే పనికివస్తున్నది. అంతమాత్రాన అహింస వర్జనీయమా కాదు, హింస వరణీయమూ కాదు.

మార్క్సిజానికి దూరమైన ఎం.ఎన్.రాయ్ రాడికల్ హ్యూమనిజాన్ని ప్రతిపాదించాడు. యుటోపియా కాకూడదన్న ఉద్దేశంతో ప్రతిపాదించబడిన ఆ సిద్ధాంతాన్ని కూడా యుటోపియాగా వర్ణించడం ఘాషనైంది. ఆచరణలో వున్న వ్యవస్థకు కొంచెం ఎడంగా జరిగితే సహించగలవారు ఆ జరుగుదల మరికొంత దూరమైతే - టకీమని యుటోపియా అంటారు.

ఏ యుటోపియానైనా ఆచరణలో పెట్టడానికి ఎవరు, ఎప్పుడు, ఎంత చిత్తశుద్ధితో ప్రయత్నంచేసి విఫలమైనారు? అనే ప్రశ్నకు యుటోపియా నామజపం చేసేవారు సమాధానం చెప్పాలి. సామాజిక శ్రేయస్సుకంటే వ్యక్తిగత స్వార్థాన్ని ఆశించేవారి సంఖ్య ఎక్కువైనప్పుడు, స్వార్థపరుల వైఖరిని ప్రశ్నించగల సామర్థ్యం బహుజన సామాజికుల్లో లేనప్పుడు ఆచరణయోగ్యమూ, సాధ్యమూ అయిన ఉత్తమసిద్ధాంత వైఖరులు కూడా యుటోపియాలుగానే మిగిలిపోతాయి. చరిత్ర అంతా అందుకు సాక్ష్యమే.

*

*

*

ఆచరణయోగ్యమైనది ఆచరణసాధ్యం కాదనడం కేవలం మోసం. నిజానికి, ఆచరణ సాధ్యమైనదంతా ఆచరణయోగ్యం కాకపోవచ్చుకాని, ఆచరణ యోగ్యమైనదంతా ఆచరణసాధ్యమే. అయితే, నిత్యపరివర్తనలో వున్న సామాజిక వ్యవస్థను ఎప్పటికప్పుడు నిలువరించే వైఖరిని సంధియుగాల ప్రభావం అవలంబిస్తుంది. పరివర్తనను వెనక్కుతిప్పుడానికి ప్రగతినిరోధక శక్తులు తీవ్రప్రయత్నాలు చేస్తాయి. ఆ అడ్డుగోడల్ని అధిగమించగల స్థాయి జనసామాన్యానికి లభ్యమైతే, ప్రతి యుటోపియా కూడా సులభంగా ఆచరణ సాధ్యమవుతుంది. భావగమనం సమాజ పరివర్తనకు దారి చూపుతుందని ఆమోదించగలిగితే, మంచిభావాలు మంచి సమాజానికి పునాదులు వేస్తాయని అంగీకరించాలి. అయినప్పుడు, ఇంకా సాధ్యం కానిదేముంటుంది? 'సిద్ధాంతం మంచిదేకాని, ఆచరణ సాధ్యమేనా?' అని సంశయించడమంటే, మంచికి భవిష్యత్తు లేదని పరోక్షంగా చెప్పడమే. సిద్ధాంతం మంచిదని అంగీకరించినవారు ఆచరణకు ఉపక్రమించితే, క్రమక్రమంగా దాని ఆచరణను సాధ్యమైనంత సాధ్యం చేయవచ్చు.

తరతరాల సాంఘిక నియంతృత్వానికి తలవంచి సాంఘికదాస్యం చేసే ఆనవాయితీని భారతదేశంలోని కులతత్వం దృఢతరం చేసింది. ఇక్కడ అడుగుపెట్టిన హైందవేతర మతాలవారిని కూడా అది వుడుంపట్టు పట్టుకుంది. కులతత్వం హిందువుల సొంత ముల్లె, సొంత ఇన్వెన్షన్; ఆ ముల్లెను ఇక్కడి ఇతర మతస్థులూ అరువు పుచ్చుకున్నారు. మతంలోని ప్రధానాంశం భావనియంతృత్వం కాగా, కులతత్వంలోని ప్రధానాంశం సాంఘిక నియంతృత్వం. అది మెజారిటీవారి మీద మైనారిటీవారి నియంతృత్వం. కొందరు భక్తి వుద్యమకారులూ, సంస్కర్తలూ 'పైకులాల' వారితోపాటు 'క్రిందికులాల' వారుకూడా గుడికొలువుకీ, బడికొలువుకీ అర్హులేనని ప్రచారంచేశారుతప్ప, కులాల వ్యవస్థే కూలిపోవాలి అనే స్థాయికి చేరలేకపోయారు. అంతకుముందు ఏది ఎలా జరిగినా, ఈ శతాబ్ది ప్రథమపాదంలో నడిమికులాలవారు ఏ కులానికి ఆ కులం సంఘంగా ఏర్పడి ఆత్మగౌరవం కోసం (self-respect) పోరాడారు. కులనిర్మూలన నినాదం 20వ శతాబ్ది రెండవపాదంలో బయలుదేరి మూడవ పాదంలోకూడా కొనసాగింది. రాజకీయ కాలుష్యానికి భారతదేశానిది పెట్టింది పేరుకదా? అందువల్ల, రాజకీయాల్లో కులపక్షపాతం, కులద్వేషం, కులదౌష్ట్యం విచ్చలవిడి అయిన కారణంగా 20వ శతాబ్దిలోనే నాల్గవ పాదం వచ్చేటప్పటికి తిరిగి కులసంఘాలు ప్రారంభమయ్యాయి. సామాజిక వ్యవస్థలో ప్రతి రంగంలోనూ ఇది కనపడనిచోటు మృగ్యమైంది. "కులాలు పోవాలి. మనుషులంతా ఒకే జాతి" అనే వాదం సైతం నిజంగా యుటోపియాగా మారుతోందా అని భ్రమింపజేస్తున్నది. వేలసంవత్సరాలుగా ఈదేశంలో ఒకే మతస్థుల మధ్య ఉచ్చనీచ తారతమ్యాలను పోషించిన అసమతావాదుల్లో కొందరు సమతావాదాన్ని కోరుతున్నప్పటికీ, మరికొందరు తమనుకూడా షెడ్యూల్ కులాలలో చేర్చమని కోరేదాక చేరారు. నడిమికులాలవారేకాక, వేలసంవత్సరాలుగా, సామాజిక బానిసత్వానికి, దౌర్జన్యానికి, హైన్యానికి, దైన్యానికి గురైన బలహీన దళితవర్గాలవారు కూడా ఈనాడు కులాలపరంగా చీలి, ఏకులానికా కులం ప్రత్యేక సౌకర్యాలు కోరే మార్గానికి చేరారు. చివరకు కులాల్ని హక్కుగా పరిగణించే స్థితి అణగారిన వర్గాలమధ్యనే బలం పుంజుకొంటోంది. ఇదొ అనూహ్యమైన వైపరీత్యం. మానవుడుగా గౌరవించబడాలనే మానవ స్వత్వవైఖరినుంచి, కులస్థుడుగా రాజకీయార్థిక సౌకర్యాలు పొందాలనే ప్రలోభానికి మనిషి దిగజారవలసివచ్చింది. ఎంత కఠోరమైనదో, యీ కుల మాయాజాలం! కులవ్యవస్థను కూల్చవలసినవారు కుల ప్రలోభాలకు లోపడితే, ఇక కులవ్యవస్థను ఎవరు కూలుస్తారు? ఎలా కూలుతుంది?

అయితే, మానవతాస్ఫూర్తికే 'విరుద్ధమైన ఈ వైఖరి' సంధియుగ జాడ్యం. ఇది కలకాలం నిలువబోదు. ఎందుకంటే, ఇక్కడతప్ప మరే ప్రపంచ సమాజాల్లోనూ ఇలాంటి కులవిభజన లేదు; కులాలనుబట్టి సామాజికంగా ఉచ్చనీచస్థాయిలను అంటగట్టడం లేదు.

ఏనాటికైనా ప్రపంచ మానవసమాజం సాధ్యమే. దేశాల మధ్య, జాతులమధ్య, ఎల్లలు చెరిగిపోతున్న దశలో మనం ఉన్నాం. మానవుడి ఆత్మగౌరవానికే కళంకమైన కులవిభజనను కూల్చే ప్రతి అంశాన్నీ మనం ఆహ్వానించాలి, ప్రోత్సహించాలి. కులంతోకల్ని పేర్లకు తగిలించుకొనే జాడ్యాన్ని రాజకీయనాయకులు వ్యాప్తిచేస్తున్నారు. దాన్ని నిరుత్సాహపరచాలి.

ఏ వాదమైనా, అవతరించిననాడే ఆచరణలోకి రావాలని లేదు. ప్రతిపాదించినవాడే ఆచరణలో పెట్టాలనీ లేదు. ఈ నియమం అన్నిరకాల సామాజిక సిద్ధాంతాలకూ వర్తిస్తుంది. వాటి యోగ్యతను గుర్తించగలిగిన సమాజమే వాటి ఆచరణకు పూనుకొంటుంది. ఆ మేరకు సామాజికుల్లో భావపరిణామం వూపు అందుకోవాలి.

రాజరికాల్ని కూలద్రోసి, ప్రజలేరాజ్యాలు ఏలుకోవాలనడం ఒకప్పటి యుటోపియా. కాని, వెయ్యి సంవత్సరాలనాడు ఇంగ్లండులో అది కొంతలో కొంత సాధ్యమైంది. రాజులు లేని ప్రజాస్వామ్యం ఇప్పుడు చాలా ప్రపంచదేశాలకు ప్రాకింది. అలానే, దాస్యమే వృత్తిగా గల శూద్రులు రాజ్యాలు ఏలగలరని భ్రమించడం ఒకప్పటి యుటోపియా. కాని, అది ఈ దేశంలో నిజమైంది. ఇతర “హిందూదేశ” ప్రజల రాజ్యాంగాన్ని ఒక దళితుడు (బ్రాహ్మణభాషలో చండాలుడు) కూర్చగలడని 1930-45 మధ్యనైనా వూహించివుంటే, అది పరమ యుటోపియా. దళితోద్యమాలు, స్త్రీ విమోచనోద్యమాలు సనాతన ఛాందసుల దృష్టిలో యుటోపియాలే. నిజానికి యుటోపియాలు అభ్యుదయసోపానాలు, మేడమెట్లక్కేటపుడు ఏ మెట్టునైనా మొత్తాన్నీ మన పాదాలు ఆక్రమించవు. యుటోపియాలుగా భావించబడేవాటిలో కూడా ఆయా పరిస్థితుల్ని బట్టి ఆచరణసాధ్యమైన వాటినే మనం ఆచరిస్తాం.

అందువల్ల, సిద్ధాంతాల మంచిచెడ్డల్ని పరిశీలించేటపుడు, అవి యోగ్యాలా, అయోగ్యాలా అనేవే విచారణీయంకాని, అవి ఆచరణసాధ్యాలా, కావా అనేది కాదు. సామాజిక వ్యవస్థలకు సంబంధించిన యుటోపియాన్నీ సమాజానికి ఎంతో కొంత మేలు చేశాయి. అభ్యుదయానికి దారి తెరిచాయికాని, మూసివేయలేదు. మతోన్మాదాన్ని, జాతీయోన్మాదాన్ని, కులోన్మాదాన్ని, వర్గోన్మాదాన్ని రెచ్చగొట్టి రాజకీయ లబ్ధి పొందాలనుకొనే అధికార పిపాసువులు అప్పుడప్పుడూ తలెత్తుతుంటారు. అందువల్లనే సమాజగమనంలో గతుకులేర్పడుతుంటాయి. ధ్యేయం మానవ సమాజ శ్రేయస్సు కావాలి. అది మానవికమైన వాస్తవిక దృక్పథాన్ని అనుసరించాలి. కాని, వ్యవహారం ఇందుకు భిన్నంగా జరిగింది. అవాస్తవిక సిద్ధాంతాల గూళ్లు కట్టుకున్న మతాలు, వేదాంతులు, ఆస్తిక ధోరణులు, భక్తిజాడ్యాలు అభ్యుదయపథాన్ని బండరాళ్ళతో మూసివేశాయి. ఆ బండరాళ్ళను తొలగించి, అభ్యుదయానికి దారి తెరచి వుంచే కర్తవ్యం హేతువాదులది, మానవవాదులది, విజ్ఞానశాస్త్రజ్ఞులది,

తాత్వికులది, ఆ బాధ్యతను రాజకీయుల మీద వదలడమంటే అభ్యుదయమార్గాన్ని వారి అధికార సాధనకు బలి ఇవ్వడమే.

*

*

*

మతాన్ని ఓపియంగా వర్ణించాడు కారల్ మార్క్సు. ఓపియం అంటే నల్లమందు. మతాలన్నీ ఓపియాలే. నల్లమందు మత్తుమందుగా పనిచేసినట్లే మతం కూడా మత్తుమందులా పనిచేసి భ్రమ పూర్వకసుఖాన్ని ఇస్తుంది. మతాన్ని విమర్శించడమంటే భ్రమపూర్వక సుఖానికి బదులు వాస్తవిక సుఖాన్ని కోరడమే. ఈ విషయాన్నే మార్క్సు చాలచక్కగా చెప్పాడు.

Man makes religion, religion does not make man, Religion is the self - consciousness and self esteem of man who has either not yet found himself, or has already lost himself again. But man is no abstract being encamped outside the world. Man is the world of man, the state, society... .. Religion is the sign of the oppressed creature, the heart of a heartless world, just as it is the spirit of spiritless conditions. It is the opium of the people. To abolish religion as the illusory happiness of the people is to demand for their real happiness... .. The criticism of religion is therefore in embryo the criticism of the vale of tears, the halo of which is religion. Religion is only the illusory sun which revolves round man as long as he does not revolve around himself (M.E.C.W. Vol 3, PP 175-6)

కాబట్టి, తానంటే ఏమిటో; ప్రకృతిలో, సమాజంలో తన స్థానమేమిటో తెలుసుకోజాలని మనిషి జీవితంలో స్థైర్యాన్ని చేకూర్చుకోడానికి ఒకప్పుడు సృష్టించుకొన్న మతం క్రమేపీ గుదిబండగా తయారైంది. రానురాను సామాన్యుల్ని దోచుకోడానికి స్వార్థపరులకు సాధనమైంది. మతాన్ని విడిచి ఆలోచించడానికి కావలసినంత జ్ఞానసామగ్రిని విజ్ఞానశాస్త్రం ఈనాటి మనుషులకు అందిస్తున్నది. అయినా ఓపియాలను నటించేవారు ప్రచ్ఛన్న వేషాలతో విజ్ఞానశాస్త్రాన్ని వక్రీకరించడానికి బయలుదేరారు. మానవ జీవితానికి శాస్త్ర విజ్ఞానంతో పనిలేదనే నటోపియన్లు మొలకెత్తుతున్నారు. మత పారిభాషిక పదాలకు విశేషార్థాలు, వివరీతార్థాలు, శాస్త్రార్థాలు రాదీసే పుట్టుగొడుగుల సంతతి పుట్టుకొస్తున్నారు. ఈ నటోపియన్లలో వుండేది మతవిశ్వాసంకూడా కాదు. అది మతజాడ్యం. దేవుడితోనూ, మతంతోనూ నిమిత్తంలేకుండా జీవితాల్ని గడుపుకొంటూపోయే సామాన్య జనానికి మతజాడ్యాన్ని అంటించడమే ఈ నటోపియన్ల వృత్తి, ప్రవృత్తిన్నీ వారు మతస్థుల వేషాలేకాదు, మతేతరుల వేషాలుకూడా వేయగలరు. సరళంగా ఆలోచించే సామాన్యుల్లో నటోపియన్లు లౌకిక ప్రలోభాలతో తమతమ ఓపియాలను యెక్కిస్తుంటారు. అందువల్ల యిప్పటి

మతవాదుల పెడదొబ్బలన్నీ నటోపియాలే కాని, నిజమైన మత విశ్వాసాలైనాకావు.

ఒకప్పటి మనుషుల అల్పజ్ఞతను మనం అర్థంచేసుకోగలం. జ్ఞానార్జనకు సరైన ఆధారాలులేని రోజుల్లో ప్రకృతి మూలాల గురించీ, మానవుడి పూర్వాపర దశలగురించీ, సామాజిక వ్యవస్థల నిర్మాణం గురించీ, తమ ఆలోచనకు అందని వాటిగురించీ వారు ఏవేవో తప్పుడు వూహలుచేశారు. గత మూడు నాల్గు శతాబ్దాలుగా పెరుగుతూవస్తున్న ఆధునిక విజ్ఞానం వాటికి చెల్లచీటి యిచ్చి సరైనమార్గంలో జ్ఞానానికి మదింపువేయగలుగుతూ వస్తున్నది. అయినా, పాతకాల జ్ఞానాన్నే ఈనాటి జ్ఞానంకంటే మిన్న అయినదిగా జనంముందు నిలబెట్టడానికి నటోపియన్లు కాటిపాప వేషాలు వేస్తున్నారు. జాతీయ అహం ప్రదర్శిస్తూ వారు ప్రచారం చేస్తున్న నమ్మకాలమార్గంలో తప్పు, నడవలేని ప్రజలే బాబాజాతి పెరుగుదలకు కారణం.

అజ్ఞానాన్ని మన్నించవచ్చుకాని, దుర్మార్గాన్ని మన్నించలేము. అజ్ఞానంలో జ్ఞానాన్ని చూపే నటోపియనులు దైవాధీనభావంనుంచి మానవుణ్ణి విడుదల పొందనీయడంలేదు. భక్తి, పూజ, ప్రార్థన, ధనకనక వస్తువాహనాలు లంచాలుగా పుచ్చుకొని దేవుడు తమకష్టాలు తీరుస్తాడనే నమ్మకంతో ఆయా మత సంస్థలకు తాకట్టుపడిన సామాన్య జనం పరాధీన మనస్కులవుతున్నారు. శుభంచేకూరుతుందనే ఆశతో ఆవుల్నీ, కోతుల్నీ, కుక్కల్నీ, పాముల్నీ, పక్షుల్నీ, (తులసి - రావి - వేప) చెట్లనీ పూజిస్తున్నారు. రుద్రాక్షమాలలు ధరిస్తున్నారు. శిలువనో, శివలింగాన్నో మెదకు తగిలించుకుంటున్నారు. ఆయా నటోపియాల గుర్తులుగా ఆయా రంగులబట్టలు తొడుక్కుంటున్నారు. తలజుట్టు గొరిగించి దేవుళ్ళకు యిస్తున్నారు. ఏ భగవతీ భగవాన్ల వద్ద మహత్యాలున్నవంటే, ఆ భగవతీ భగవాన్ల కాళ్ళకు మ్రొక్కుతున్నారు. ఏ డాక్టరువద్దకు వెళ్ళితే జబ్బు తగ్గుతుందంటారో, ఆ డాక్టరు దగ్గరకు రోగులు వెళ్ళడంలేదా? ఇదీ అంతే. పైన చెప్పిన బాపతంతా రోగులే. నటోపియనులచేత మానసిక రోగులుగా మలచబడ్డవారే. అందువల్ల వారిరోగానికి మందు ఎక్కడవుందని నటోపియన్లు వారికి సలహాయిస్తారో, అక్కడికల్లావెళ్ళే పరాధీనమనస్తత్వమే ప్రజల్లో పెరిగింది.

యుటోపియాలు ఆచరణ సాధ్యమా, కాదా? అని ఆలోచించడంలో మనిషి వివేచన కొద్దిగానో, గొప్పగానో పనిచేస్తున్నది. నటోపియాల ఆచరణకు వివేచనలతో పనిలేదు. ఆత్మార్పణ చేసుకోవడమే ఆ ఆచరణలోని గూఢార్థం. మనిషి మృగ్యమవుతాడు. మనిషిలో మనిషితనం, మనిషిగా వివేచించడం, మనిషిగా ప్రతీకరించడం మృగ్యమైన తర్వాతనే, నటోపియాకు పూర్తిగా బలిఅవతాడు. ఆ బలిపీఠం నుంచి మనిషిని తప్పించాలంటే రంగురంగుల సంప్రదాయాల నేపథ్యాన్ని ఛేదించాలి. అది ఒక్క శాస్త్రీయదృక్పథంవల్లనూ, హేతువాద చింతనవల్లనూ మాత్రమే సాధ్యమవుతుంది. వట్టిగొడ్డుకు అరుపులెక్కువంటారు. ప్రచ్ఛన్న వేషాల్లో నటోపియన్లు చేసే బోధనలన్నీ వట్టిగొడ్డు అరుపులే. ●

మేనేజింగ్ ఎడిటోరియల్

హేతువాద మానవవాద భావవిప్లవ లక్ష్యంతో గత 29 సం॥లుగా ప్రచురించబడుతున్న ఉద్యమ పత్రిక 'హేతువాది'. పాఠకుల సంవత్సర, జీవిత చందాలు, విరాళాలతో నడుస్తున్న పత్రిక "హేతువాది". 'హేతువాది' నిరంతరాయంగా ప్రచురించబడడానికి సంవత్సర, జీవిత చందాదారుల సంఖ్య పెరగవలసిన అవసరం ఉంది. హేతువాద మానవవాద ఉద్యమ కార్యకర్తలు, అభిమానులు, పాఠకులు ఈ లక్ష్యంగా మరింతమందిని ప్రోత్సహించి చందాదారుల సంఖ్యను పెంచవలసిందిగా మనవి చేసుకుంటున్నాం. పత్రిక ముద్రణా ఖర్చులు విపరీతంగా పెరిగిన దృష్ట్యా పత్రిక సర్క్యులేషన్ పెరగడం అత్యవసరం.

'హేతువాది'కి దాదాపు 20,000 లోటు వుండడాన్ని హేతువాద మానవవాద ఉద్యమకార్యకర్తలు సవాలుగా తీసుకుని పాఠకుల సంఖ్య ఒకవైపున పెంచుతూ, మరొకవైపున హేతువాది'కి వ్యాపార ప్రకటనలు, శుభాకాంక్షల ప్రకటనలు సేకరించి పంపించవలసిందిగా మనవి చేసుకుంటున్నాం.

'హేతువాది' చందాలు పంపేవారు తమ అడ్రసును తెలుగులో స్పష్టంగా రాయాలి, ఫోను నెంబర్లు నమోదు చేయాలి. సం॥ చందాదారులు M.O.ల ద్వారా, తమ చందాలను, విరాళాలను పంపించాలి. HETUVADI Account No. 52177300267, SBH ఇంకొల్లు ఖాతాలో ఆన్లైన్ నగదు జమచేసి కార్డ్ ద్వారాగాని, ఫోన్ ద్వారాగాని మేనేజింగ్ ఎడిటరుకు తెలియచేయాలి. అడ్రసు మారినపుడు వెంటనే నూతన అడ్రసును తెలియపరచాలి. ఏదైనా కారణం వల్ల పత్రిక అందకపోతే కార్డు ద్వారా తెలియచేస్తే మరల ఒక కాపీ అదనంగా పంపిస్తాం. నూతన చందాదారులు 'హేతువాది' పత్రిక అందిన వెంటనే మేనేజింగ్ ఎడిటరుకు తెలియచేయాలి. పత్రిక ప్రతినెల 4వ తేదీన పోస్టు చేయబడుతుంది.

పాఠకుల ప్రశ్నలకు, సందేహాలకు సమాధానాలను పత్రికలో ప్రచురిస్తాం. కార్డు ద్వారా మీ సందేహాలను వ్యక్తపరచండి.

'హేతువాది' పత్రికను నిరంతరాయంగా ప్రచురించడానికి చందాలు, విరాళాలు, ప్రకటనలను సేకరించి పంపించవలసిందిగా హేతువాద మానవవాద ఉద్యమ కార్యకర్తలందరికీ విజ్ఞప్తి చేసుకుంటున్నాం.

- మేడూరి సత్యనారాయణ

మా మాష్టారుకి

వేదములో భేదముల్
 బైబిల్లో మైలనంత
 ఖురానులో ఖరాబంత
 పరిశీలించి పరిశోధించి
 కసికసిగా ఖండించి
 రుసరుసగా దండించి
 తావిత్తిన హేతువాది
 వేయినోళ్ళ గళమెత్తగ
 బలమద్దిన హేతువాది
 దేవుని మతాల దెయ్యపు వాంఛల
 చెక్కిన శిల్పము లెక్కగ చూపిన
 మహానుభావుడు మా మాష్టారుకి

90వ జన్మదిన శుభాకాంక్షలు....

డా॥ టి. మహేష్

వెటర్నరి అసిస్టెంట్ సర్జన్

అన్నంబొట్లవారిపాలెం

పర్యారు (మం), ప్రకాశంజిల్లా.

రావిపూడి వెంకటాద్రి 90వ జన్మదినోత్సవం,
రాడికల్ హ్యూమనిస్ట్ సింటర్ 20వ వార్షికోత్సవ శుభాకాంక్షలతో...

కె. చంద్రశేఖర్ మమత మెడికల్

రైల్వే స్టేషన్ రోడ్

గవర్నమెంటు హాస్పిటల్ ఎదురు

గుంటూరు

రావిపూడి వెంకటాద్రి 90వ జన్మదినోత్సవం,
రాడికల్ హ్యూమనిస్ట్ సింటర్ 20వ వార్షికోత్సవ శుభాకాంక్షలతో...

జి. పర్వతయ్య
గుంటూరు.

రావిపూడి వెంకటాద్రి 90వ జన్మదినోత్సవం,
రాడికల్ హ్యూమనిస్ట్ సింటర్ 20వ వార్షికోత్సవ శుభాకాంక్షలతో...

కాకి రాజశేఖర్, L.I.C. ఏజెంట్

జోనల్ మేనేజర్ క్లబ్ మెంబర్

జాగర్లమూడి

సెల్ : 98495 94423

రావిపూడి వెంకటాద్రి 90వ జన్మదినోత్సవం,
రాడికల్ హ్యూమనిస్ట్ సింటర్ 20వ వార్షికోత్సవ శుభాకాంక్షలతో...

షేర్ దరియావేలి, L.I.C. ఏజెంట్

డిస్ట్రింగ్విష్డు క్లబ్ మెంబర్

జాగర్లమూడి

సెల్ : 99122 60441

రావిపూడి వెంకటాద్రి 90వ జన్మదినోత్సవం,
రాడికల్ హ్యూమనిస్ట్ సింటర్ 20వ వార్షికోత్సవ శుభాకాంక్షలతో...

డా॥ డి. కృష్ణారెడ్డి,

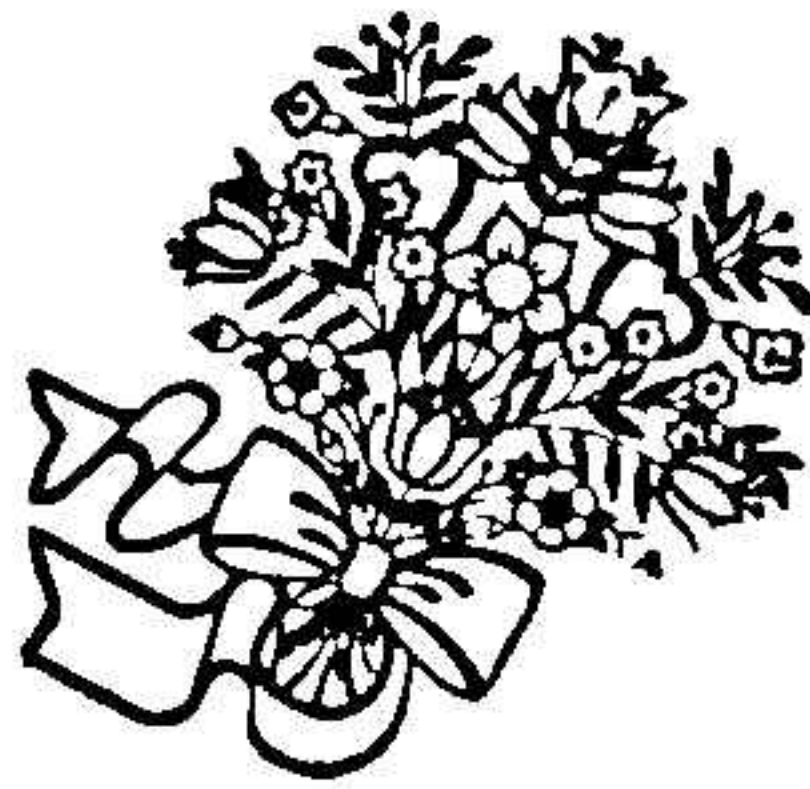
M.B.B.S.,

ఫిజిషియన్

డయబెటిక్ & మెడికల్ స్పెషిలిస్టు

తిరుపతి.

రావిపూడి వెంకటాద్రి 90వ జన్మదినోత్సవం,
రాడికల్ హ్యూమనిస్ట్ సింటర్ 20వ వార్షికోత్సవ శుభాకాంక్షలతో...

గుమ్మా వీరన్న

రిటైర్డ్ అడిషనల్ డైరెక్టర్

హైదరాబాదు

రావిపూడి వెంకటాద్రి 90వ జన్మదినోత్సవం,
రాడికల్ హ్యూమనిస్ట్ సింటర్ 20వ వార్షికోత్సవ శుభాకాంక్షలతో...

బాబు వాచ్ & ఎలక్ట్రికల్స్

మా వద్ద అన్ని రకముల కరెంటు సామానులు, ఫ్లంజింగ్, శానిటరీ,
మరియు వాటర్ పైపులు హోల్సేల్ ధరలకే లభించును.

ప్రా॥ S.K.బాబు

బాబు కాంప్లెక్స్, సినిమా హాల్ రోడ్

ఇంకొల్లు

రావిపూడి వెంకటాద్రి 90వ జన్మదినోత్సవం,
రాడికల్ హ్యూమనిస్ట్ సింటర్ 20వ వార్షికోత్సవ శుభాకాంక్షలతో...

ఇందు పవర్ సిస్టమ్స్

ప్రా॥ టి.ఎల్.వి.ప్రసాదు

అమర్‌రాజావారి బ్యాటరీస్ మరియు ఇన్వర్టర్స్ అమ్మబడును.
మీకు కావలసిన మోటార్ సైకిల్, ట్రాక్టర్, లారీ ఆటోల బ్యాటరీలకు, మరియు ఇండ్లకు
ఇన్వర్టర్లు సరసమైన ధరలకు అమ్మబడును.

ఆర్.టి.సి.బస్టాండు ప్రక్కన, ఒంగోలు

సెల్. 9292005666

ఆత్మకథ

రాడికల్ హ్యూమనిస్ట్ ఇంకొల్లు

ఇంకొల్లు.

జీవ వాల్మీకిత్వం

తేదీలు : 12,13 ఫిబ్రవరి 2011 ✧ శని, ఆదివారాలు
వేదిక : రాడికల్ హ్యూమనిస్ట్ భవన్, పర్వూరు రోడ్, ఇంకొల్లు.

కార్యక్రమాలు

హేతువాద మానవవాద అధ్యయన తరగతులు

పర్యవేక్షణ:

రావిపూడి వెంకటాద్రి, అధ్యక్షులు, భారత హేతువాదసంఘం

బి. 12-02-2011 శనివారం

ఉదయం 10.00 గం||లకు

సభాధ్యక్షులు : కుర్రా హనుమంతరావు,

చైర్మన్, భారత హేతువాద సంఘం

అంశం : మత పునరుజ్జీవనవాద ప్రమాదం - రిన్సెజాన్స్

వక్తలు : గుమ్మా వీరన్న,

అధ్యక్షులు, ఆంధ్రప్రదేశ్, హేతువాదసంఘం

ఊట్ల రంగనాయకులు,

ప్రధాన కార్యదర్శి, ఆం.ప్ర. హేతువాదసంఘం

గ్రంథావిష్కరణ : రావిపూడి రచనల సంపుటాలు: 13,14

'సమకాలీనాలు - సార్వకాలికాలు'

కె. రామమోహనరావు,

రిటైర్డ్ లెక్చరర్, జె.కె.సి. కాలేజి,

అంశం : హేతువాద మానవవాద ఉద్యమ స్వభావం

వక్త : రావిపూడి వెంకటాద్రి

భోజన విరామం

మధ్యాహ్నం 2.00 గం||లకు

సభాధ్యక్షులు : గుమ్మా వీరన్న

అంశం : విశ్వతత్వం - విశ్వపరిణామం

వక్తలు : కరి హరిబాబు,

ప్రధాన కార్యదర్శి, హేమాఫౌండేషన్

అలూరు ప్రపుల్లచంద్ర,

హేతువాద మానవవాద రచయిత

అంశం : సైన్సు - మతం

వక్తలు : మేడూరి సత్యనారాయణ,

ప్రధాన కార్యదర్శి, భారత హేతువాద సంఘం
యస్. నాగేశ్వరరావు, విశాఖపట్నం.

సాయంత్రం 6 గంటలకు

ఆంధ్రప్రదేశ్ హేతువాద సంఘ కార్యవర్గ సమావేశం

బి. 13-2-2011 జరిగింది

ఉదయం 9.00 గంటల నుండి

సభాధ్యక్షులు : మేడూరి సత్యనారాయణ

అంశం : హేతువాదం

వక్తలు : చుంచు శేషయ్య,

మాజీ అధ్యక్షులు, ఆంధ్రప్రదేశ్ హేతువాద సంఘం
నార్సే వెంకటసుబ్బయ్య,

సంయుక్త కార్యదర్శి, భారత హేతువాద సంఘం
డా॥ కె. విజయలక్ష్మి

రిటైర్డ్ లెక్చరర్

గ్రంథావిష్కరణ : రావిపూడి రచనల సంపుటం - 15
'హేతువాది ప్రశ్నోత్తరాలు'

ఆవిష్కర్త : ప్రొ॥ యస్. అంజయ్య,

నాగార్జున యూనివర్సిటీ

అంశం : మానవవాదం

వక్తలు : కుర్రా హనుమంతరావు

షేక్ బాబు,

సహాయ కార్యదర్శి, రాడికల్ హ్యూమనిస్ట్ సెంటర్

భోజన విరామం

మధ్యాహ్నం 2.00 గం||ల నుండి

రాడికల్ హ్యూమనిస్ట్ సెంటర్, ఇంకొల్లు
20వే వార్షికోత్సవ బహిరంగ సభ

సభాధ్యక్షులు : వత్సవాయి నారాయణరాజు,

అధ్యక్షులు, రాడికల్ హ్యూమనిస్ట్ సెంటర్ ఇంకొల్లు.

- వక్తలు : 1) రావిపూడి వెంకటాద్రి, చీరాల.
2) కుర్రా హనుమంతరావు, ఇంకొల్లు.
3) గుమ్మా వీరన్న, హైదరాబాదు.
4) మేడూరి సత్యనారాయణ, ఇంకొల్లు.
5) చుంచు శేషయ్య, ఒంగోలు.
6) ఊట్ల రంగనాయకులు, తిరుపతి.
7) తుమ్మా భాస్కర్, కోదాడ.
8) షేక్ బాబు, ఇంకొల్లు.

సెంటర్ 20వ వార్షికోత్సవం సందర్భంగా 2-1-2011న విద్యార్థులకు జరిగిన హేతువాద మానవవాద ప్రతిభా పోటీలలో విజేతలకు బహుమతి ప్రదానోత్సవం.

బహుమతి ప్రదానం : **గోరంట్ల రాఘవయ్య**

ఉపాధ్యక్షులు, రాడికల్ హ్యూమనిస్ట్ సెంటర్

సాయంత్రం 6 గం||లకు రాడికల్ హ్యూమనిస్ట్ సెంటర్ సర్వసభ్య సమావేశం

గమనికలు

- 1) గుంటూరు, ఒంగోలు, చీరాల, చిలకలూరిపేట, హైదరాబాద్, రాయచూరు నుండి ఇంకొల్లుకు బస్సులు కలవు. రైలులో వచ్చేవారు చీరాల, ఒంగోలులోదిగి ఇంకొల్లు బస్సులో రావచ్చు.
- 2) అధ్యయన తరగతులకు హాజరైన వారికి విడుదలవుతున్న రావిపూడి రచనల సంపుటాలు 50% రాయితీకి లభిస్తాయి.
- 3) రావిపూడి పై నిర్మించిన వీడియో డాక్యుమెంటరీ (DVD) 500/-లు

వివరాలకు: **మేడూరి సత్యనారాయణ**, Cell : 98499 35117

ఇట్లు

వత్సవాయి నారాయణరాజు,

కరి హరిబాబు,

అధ్యక్షులు

ప్రధాన కార్యదర్శి

రాడికల్ హ్యూమనిస్ట్ సెంటర్, ఇంకొల్లు.

207

హేమా పబ్లికేషన్స్, చీరాల - 523 155. (ఫోన్ : 99892 23042)

రావిపూడి రచనల సంపుటాలు

నెం.	సంపుటం పేరు	పేజీలు	వెల	బౌండు
1.	హేతువాదం	329	రు. 150/-	రు. 200/-
2.	హ్యూమనిజం	492	రు. 200/-	రు. 250/-
3.	నాస్తికత్వం	393	రు. 150/-	రు. 200/-
4.	మార్క్సిజం	479	రు. 150/-	రు. 200/-
5.	ఔనా; వేదంలో అన్నీ ఉన్నాయా?	196	రు. 120/-	రు. 150/-
6.	విశ్వాన్వేషణ	246	రు. 150/-	రు. 200/-
7.	జీవమంటే ఏమిటి?	203	రు. 120/-	రు. 150/-
8.	మతజాడ్యాల మచ్చుతునకలు	277	రు. 150/-	రు. 200/-
9.	ఆదిశంకరాచార్య : వ్యక్తిత్వం-తత్వం	172	రు. 100/-	రు. 150/-
10.	మనుధర్మాల కౌటిల్యం	250	రు. 150/-	రు. 200/-
11.	శాస్త్రం-అశాస్త్రం	228	రు. 150/-	రు. 200/-
12.	యం.యన్.రాయ్-భారత కమ్యూనిజం	600	రు. 200/-	రు. 150/-
13.	సమకాలీనాలు - సార్వకాలికాలు (1వ భాగం)	284	రు. 150/-	రు. 200/-
14.	సమకాలీనాలు - సార్వకాలికాలు (2వ భాగం)	410	రు. 200/-	రు. 250/-
15.	హేతువాది ప్రశ్నోత్తరాలు	236	రు. 120/-	రు. 150/-

గమనిక : కావలసిన పుస్తకాల క్రయం ముందుగా పంపిన యెడల పోస్టుఖర్చులకు వి.పి. చేయబడును. మొత్తం పుస్తకాల సెట్టుపై 30%రాయితీ రూ.100-/-లకు పైబడిన ఆర్డరుకు 10%రాయితీ వుంటుంది. స్టాకు వున్నంత వరకు మాత్రమే ఈ రాయితీ వుంటుంది.

Edited, Printed and Published by Ravipudi Venkatadri and
Printed at Sri Kavya Offset Printers, Vijayawada for Hema Printers, Chirala

Check List

Book Number	PSLO2A141	Date	23/11/2012
Front Cover	yes	Back Cover	yes
Blank Pages	no		
Missing Pages	no		
Prepared By	Yameema	Cutting By	Yameema
Scanned By	Sunithi	Pages	49